

Anonim şirketlerde genel kurul

- Oy hakkına sahip tüm pay sahiplerinin ya da temsilcilerinin oluşturduğu ve sürekli olmayan bir organdır.
- Pay sahipleri şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanırlar.
- Yönetim kurulunun aksine bir iç organ olarak nitelendirilebilir.
- Kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre olağan veya olağanüstü toplanarak çalışır.
- Ortaklığın en yüksek karar organıdır. Burada alınan kararlar tüm Ortaklar için geçerlidir. Yönetim organını da alınan kararlar bağlar.

Genel kurulun yetkileri

genel kurulun yetkileri devredilebilir ve devredilemez yetkiler olmak üzere ikiye ayrılabilir.

Genel kurulun devredemeyeceği yetkiler

Bu yetkiler TTK madde 408/2 hükmünde sayılmıştır. Burada sayılan yetkiler sonuç olarak sadece genel kurulca kullanabilecektir.

1. **Şirket esas sözleşmesi'nin değiştirilmesi**, anonim şirket esas sözleşmesi kurucular tarafından hazırlanıp tescil ettirildikten sonra değiştirilebilmesi ancak genel kurul tarafından gerekli asgari çoğunluk sağlanması kaydıyla mümkün olabilir.
2. **Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri gibi konularda karar almak**, yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim Hakkı gibi haklarının belirlenmesi ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları genel kurulun devredilemez yetkileri arasında sayılmıştır.
3. **Denetçinin seçimi**, istisnalar dışında denetçinin seçimi ile görevden alınması genel kurulun devredilmez yetkileri arasında sayılmışsa da denetçinin görevden alınması konusuna genel kurulun yetkisi bulunmamaktadır. Gerekli hallerde bu yetki ancak mahkemeler tarafından kullanılabilir.
4. **Finansal tablolar, yıllık rapor ve kâr dağıtımına ilişkin karar alınması**, ilgili hükümde finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kar üzerinde tasarrufa, kar payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kare katılması dahil kullanılmasına dair kararların alınmasını da devredilemeyecek yetkiler arasında sayılmıştır.
5. **Şirketin feshi**, Anonim şirketin sona erme sebeplerinden biri de genel kurulda fesih kararı verilmesidir. Söz konusu yetki şirket genel kurulunda sermayenin en az %75'ini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla kullanılabilir.
6. **Önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı**, şirketin önemli miktarda varlığının toptan satışı genel kurulun devredemeyeceği yetkilerinden biridir. Şirket mal varlığının ve dolayısıyla şirket sermayesinin korunması amaçlanmıştır.

Genel kurulun diğer yetkileri

Birleşme, bölünme, tür değiştirme, tasfiye memuru atanması, intifa senedi çıkarılması, her türlü borçlanma senetleri alma ve değiştirme Hakkı içeren menkul kıymetler çıkarılması gibi yetkiler genel kurul tarafından kullanılır. Burada sayılanlar madde 408'de sayılmamakla birlikte genel kurul tarafından yerine getirilmesi gereken yetkililerdir.

Bunun dışında şirket esas sözleşmesi ile de genel kurula bazı görev ve yetkiler verilebilir.

Genel kurulun yetkilerinin sınırı

3. kişilerin hakları

Genel kurul kararları kural olarak 3 kişilerin hakları üzerinde doğrudan etkili değildir. Sonuç olarak genel kurul bir iç organdır. Buna karşılık bazı hallerde yönetim kurulunun genel kurulun onayını almadan 3 kişiler ile yaptığı sözleşmelerin şirketi bağlamayacağı hükme bağlanmıştır.

Diğer organların münhasır yetkileri

Esas sözleşmeye hüküm konarak genel kurulun yetkileri genişletilebilir. Bununla birlikte kanunun münhasıran yönetim kuruluna veya denetçilere verdiği yetkiler sözleşmeye hüküm konarak genel kurula devredilemez örneğin,

- Temsil yetkisi yönetim kurulundandır genel kurul bunu üzerine alamaz
- Genel kurulun yürütme yetkisi olmadığından yürütme ile ilgili görevleri üzerine alamaz
- Yönetim kuruluna verilecek toplantı başına ücret esas mukabele ile tayin edilmemişse genel kurulda tayin olur.
- Genel kurul denetleme yetkileri ile donatılamaz ortaklığın denetimi denetçilerin görevidir

Bireysel haklar, müktesap haklar ve azınlık hakları

Genel kurul yetkilerini kanunun ve esas sözleşmenin öngördüğü çoğunlukla alacağı kararlarla kullanır. Ancak bu kararlar kanunda öngörülen hallerde azınlığın haklarını ve hatta pay sahiplerinin bireysel haklarına ihlal edemez genel kurul muktezel haklara muhalif karar alamaz.

İmtiyazlı paylar

TTK madde 478 hükmüne göre esas sözleşme ile veya sözleşme değişikliği ile sonradan bazı paylara imtiyaz tanınabilir.

Genel kurul toplantı türleri

Olağan olağanüstü olmasına göre

Olağan genel kurul toplantısı (adi toplantı)

Olağan genel kurul toplantısı her faaliyet dönemi sonundan itibaren 3 ay içerisinde ve yılda en az bir defa yapılır. Verilen süreler içerisinde yapılmamasının ise Bir yaptırımı yoktur. Bir örnek vermek gerekirse 2024 yılının genel kurul toplantısı 2025 1 ocak ile 2025 31 Mart arası yapılacaktır. Tabii aksi esas sözleşme ile kararlaştırılabilir.

Olağanüstü genel kurul toplantısı

Bu toplantılar belirsiz zamanlarda gereği halinde kurulun toplantıya çağırması ile yapılır. Yani olağanüstü genel kurul toplantısı dışındaki toplantıların hepsi olağan genel Kurul toplantısı sayılacaktır. Usul ve şekil bakımından ise genel kurul toplantısının olan ve olağanüstü olması fark etmemektedir. Olağanüstü genel kurul toplantılarının azınlığın talebi üzerine gündeme gelebileceği gibi sermayenin kaybı gibi hallerde kanun gereği de gündeme gelebilir.

Çağrılı çağrısız olmasına göre

Çağrılı genel kurul toplantısı

Genel kurul pay sahiplerine toplantı daveti ve gündem gönderilmek ve ticaret siciliği gazetesinde en az 2 hafta önceden ilan edilmek suretiyle yapılacaksa Bu toplantıya çağrılı genel kurul toplantısı denir. Yani öncelikle bir ilan yapılması ardından pay sahiplerinin davet edilmesi ve özel şekil şartı varsa bunun uygulanması gerekir.

Çağrısız genel kurul toplantısı

Genel kurul toplantısı tüm pay sahiplerinin veya temsilcilerinin hazır bulunması kaydıyla ve içlerinden herhangi birinin itiraz etmemesi halinde yapılacaksa buna da çağrısız genel kurul toplantısı denir. Toplantı öncesi tüm pay sahiplerinin ve temsilcilerinin birlikte hazırladıkları dilekçenin il ticaret müdürlüğü'ne verilmesi suretiyle çağrı usulüne uyulmadan genel kurul toplantısı yapılabilir. Burada dikkat edilmesi gereken husus alınan kararların geçerli olabilmesi için toplantı sonuna kadar tüm pay sahiplerinin hazır bulunması gerekir. Ayrıca ele alınan bir gündem maddesinin pay sahiplerinden hiçbiri tarafından tartışılmasına engel olunmaması gerekir.

Elektronik ortamda genel kurul

Elektronik ortamda genel kurul sanal veya karma şekilde genel kurul toplantıları olmak üzere iki başlık altında incelenmektedir. Burada karma genel kurul toplantısından kastedilen fiziksel olarak hazır bulunmayan pay sahiplerine haklarını elektronik ortamda kullanabilme imkanının sağlandığı toplantı çeşididir. Kitapta tamamının sanal ortamda gerçekleştirilebileceği bir genel kurulun geçerli olacağından bahsedilmekle birlikte hocamız tamamının elektronik ortamda gerçekleştirilen bir genel kurul toplantısının yapılamayacağını

söylemektedir. Ayrıca elektronik ortamda yapılan toplantıya bakanlık temsilcisinin katılması zorunludur bakanlık böylece ilgili anonim şirket üzerinde denetim sağlamış olur.

Tek ortaklı anonim şirketlerde genel kurul

Genel kurulu tek ortaklı olarak oluşan anonim şirketlerde birden çok ortaklı anonim şirket genel kurul toplantılarından farklı olarak toplantıya çağrı merasimine gerek yoktur. Hocamızın kanaatine göre yine bu usul takip edilebilir. Tek ortaklı anonim şirket genel kurul toplantısında alınan kararların gerekli onayın ardından tescil ve ilanı gerekli hususların tescil ve ilanı ettirilmesi gerekir.

İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu (İPÖK)

Anonim şirkette imtiyazlı paylar öngörülmüşse ve genel kurulda esas sözleşmenin değiştirilmesini yönetim kuruluna sermayenin arttırılması konusunda yetki verilmesine dair kararlarıyla yönetim kurulunun sermayenin artırılmasına ilişkin kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise bu karar imtiyazlı pay sahipleri özel kurulduğunda ayrıca onaylanmadıkça uygulanmaz. Özel kurul anonim şirketin yönetim kurulunca genel kurul kararının ilanından itibaren 1 ay içinde toplantıya çağrılır. Yönetim kurulunun anılan süre içerisinde çağrıda bulunmaması halinde her bir imtiyazlı pay sahibi bu süreyi takip eden 15 gün içinde şirket merkezinin bulunduğu her asliye ticaret mahkemesinden toplantıya çağrıda talep edebilir.

Genel kurul toplantısında imtiyazlı pay sahipleri söz konusu toplantı ve karar nisabına uygun olarak olumlu oy vermişlerse ayrıca özel kurul toplantısı yapılmaz bunun yanında çağrıya rağmen özel kurul süresi içinde toplanamazsa genel kurul kararı onaylanmış sayılır.

Genel kurulun toplantıya çağırılması

Genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkili kişi ve organlar

- 1.) Yönetim kurulu
- 2.) Azınlık
- 3.) Pay sahipleri
- 4.) Tasfiye memurları
- 5.) Yönetim kayyımı ve iflas idaresi

(Hocamız bu şekilde sıralamıştır. Kitapta üçlü bir ayrıma gidilmiştir, yönetim kurulu, azınlık ve bazı hallerde herhangi bir pay sahibi, tasfiye memurları)

Yönetim kurulu, organ olarak genel kurul toplantısını kural olarak yönetim kurulunun çağrısı üzerine yapar. Yönetim kurulu gerektiği zaman genel kurulu olan toplantıya çağırabilir. Bu toplantı ister olan ister olağanüstü olsun yönetim kurulu genel kurulu toplantıya çağırmak için kurul halinde karar almak zorundadır. Ayrıca yönetim kurulu üyelerinin görev süresi bitmiş olsa bile toplantıya çağırılabilirler.

Azınlıklar, ortaklık sermayesinin en az 1/10'una sahip olan ortak veya Ortaklar halka açık anonim şirketlerde 1/20 oranında'dır, azınlık olarak kabul edilmektedir. Bunlar gerektirici sebepleri gösteren yazılı talepleri ile yönetim kurulundan genel kurulu olağan toplantıya

çağırmasını isteyebilirler. Şayet yönetim kurulu azınlığın bu talebini kabul ederse en geç 45 gün içerisinde toplanacak şekilde daveti yapar aksi halde çağrı istem sahiplerince yapılır. Azınlığın bu talebinin yönetim kurulu tarafından reddedilmesi veya isteme 7 iş günü içinde olumlu cevap verilmediği takdirde sistem sahipleri mahkemeye başvurarak asliye ticaret mahkemesinden karar almak suretiyle toplantıyı yapabilir.

Pay sahipleri, yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkan bulunmaması veya mevcut olmaması hallerinde mahkemenin izniyle tek bir pay sahibi de genel kurulu toplantıya çağırabilir bu halde mahkemenin kararı kesindir.

Tasfiye memurları, tasfiye halindeki bir anonim şirkette tasfiye işlerinin gereği olan hususlarda genel kurul tasfiye memurları tarafından toplantıya davet edilir. Tasfiye işleri dışındaki konularda genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi yine yönetim kurulundadır. Burada dikkat edilmesi gereken husus tasfiye ile ilgili işlemler bakımından toplantıya çağırılmaları mümkündür.

Toplantıya çağrı merasimi

- Toplantıya çağrı kanun ve esas sözleşmede gösterilen şekil ve surette ve herhalde ticaret sicil gazetesinde ilan ile yapılır
- Nama yazılı hisse senetleri sahiplerinin adresleri ortaklıkça bilindiğinden hamiline yazılı pay sahipleri de merkezi kayıt kuruluşundan toplantı onlara ayrıca iadeli taahhütlü mektupla bildirilir.
- İlgili ilan, ilan günü ve toplantı günü hariç olmak üzere en az 2 hafta önceden yapılır.
- İlan ve mektuplara toplantının gündeme eklenmek zorunda olduğu gibi ilan ve mektuplarda toplantı yer ve tarihi de belirtilmelidir.
- Toplantıya çağrı mevcut olmakla beraber bu usul dairesinde yapılmamış veya gündem gereği gibi ilan ve tebliğ edilmemiş ise toplantıda alınan kararlara karşı toplantıya katılmayan pay sahiplerinin iptal davası açma hakkı vardır.
- Toplantıya çağrı merasimine hiç uyulmamış toplantı gün, gündem ve yeri hiç ilan edilmemiş, ilgili pay sahiplerine tebligat yapılmamış, gündemde bulunmayan hususlar hakkında karar alınmamış ise alınan kararlar yoklukla maluldür.
- Çağrı'dan başka pay sahibinin gereken incelemeleri yapabilmesi için kar zarar hesabı, bilanço, yıllık rapor, karın dağıtılması teklifi ve denetçi raporları toplantıdan en az 15 gün önce ortaklığın Merkez veya şubelerinde incelemeye hazır tutulmalıdır.

Genel kurulun toplanması

Toplantı yeri, genel kurulun toplantı yeri ortaklık merkezinin bulunduğu yerdir. Esas sözleşmede bunun aksine kararlaştırılabilir. Toplantıya davette bu yer adresinin belirtilmesi gerekir.

Genel kurula katılmaya yetkili olanlar, her pay sahibine en az bir oy hakkı verir. Bu nedenle tek bir payın sahibi dahi genel kurul toplantısına katılma hakkına sahiptir. Paylar üzerinde intifa hakkı tesis edilmişse toplantıya katılma Hakkı da intifa hakkı sahibine aittir. Yani genel kurul toplantısına katılmaya Hakkı olanlar pay sahipleri ve temsilcileridir. Burada temsil yetkisi için hocamıza göre adi yazılı şekilde verilen temsil yetkisi yeterlidir. Genel

kurul toplantısına katılmaya yetkili olmayan kişiler karara katılmışlarsa ve bu şekilde genel kurul kararının alınmasında etkili olmuşlarsa bunun müeyyidesi kararın iptal edilmesidir.

Genel kurul toplantısına katılması zorunlu olanlar, anonim şirket genel kurul toplantısına varsa Murahhas üyelerle, yönetim kurulu üyelerinden en az birisinin ve denetime tabi şirketlerde denetçinin katılması zorunludur. Bu sayılanlar görüş açıklayabilirler. Katılma zorunluluğu hem olağan hem de olağanüstü toplantılar açısından geçerlidir. Çağrısız genel kurullarda da aynı kuralın geçerli olması gerekir. Kuruluşunda ticaret bakanlığının izni gereken şirketlerin genel kurullarında bakanlık temsilcisinin de hazır bulunması gerekir.

Toplantı nisabı, anonim şirket genel kurul toplantısının yapılabilmesi bazı hallerde belirlenmiş yeter sayılara uygun davranılmasını gerektirir. Özellikle esas sözleşme değişikliğine ilişkin genel kurul toplantıları ile şirketle ilgili bazı önemli kararların alınması amacıyla toplanan genel kurullarda ağırlaştırılmış nisaplar aranmaktadır.

Toplantı yeter sayıları, esas sermayeye göre tespit olunmuştur. Özel nisap aranmayan olağan işlerde toplantı nisabı, ilk toplantıda esas sermayenin %25'ine sahip ortakların hazır bulunmasıyla oluşur. İlk toplantıya sermayenin %25'ini temsil eden bir pay sahibi dahi gelse toplantı nisabı oluşmuştur. Anonim şirket genel kurulunda bulunması gereken toplantı nisabının toplantı sona erinceye dek muhafaza edilmesi zorunludur.

Kanun bazı işlerle ilgili genel kurul toplantısının nisaplarının özel yeter sayılara bağlamıştır. Bunlar daha ziyade esas sözleşmede yer alan konular olup esas sözleşme değişikliğini gerektiren konulardır.

- 1.) Sermayenin tümünü oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin hazır bulunması gereken esas sözleşme değişiklikleri
- 2.) Sermayenin %75 çoğunluğunu gerektiren esas sözleşme değişiklikleri
- 3.) Diğer esas sözleşme değişiklikleri
- 4.) Birleşme bölünme ve tür değiştirmede toplantı nisapları
- 5.) İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulunda toplantı nisapları
- 6.) Pay senetleri menkul kıymet borsalarında işlem gören anonim şirketlerde genel kurul toplantı nisapları

Genel kurulun çalışması

Bu çalışmanın belirlenmesi ticaret bakanlığınca çıkarılan bir yönetmelikle belirlenmiştir. Yönetmeliğin 40 ve devam maddelerinde bir iç yönergenin hazırlanması asgari içeriği ve uygulanmasına dair kurallar yer almaktadır. Hazırlanacak iç yönergeye göre toplantının sağlıklı bir şekilde yürütülmesi mümkün olacaktır.

Yönetim kurulu, kararlar seçimler ve beyanların geçirilmesi için zabıt tutulmasını da sağlamakla yükümlüdür. Başkan, hazır bulunanların adı soyadı ikametgahı ve pay miktarını gösteren bir listeyi imza ederek ilk oyların toplanmasından önce hazır olanların görebilecekleri bir yere asar.

- 1.) Gündeme bağlılık ilkesi

Genel kurulda ancak gündemde bulunan hususlar hakkında görüşme açılabilir ve karar verilebilir genel kurul gündeminde yer alması gereken hususlar yönetmeliğin madde 13 kısmında sayılmıştır. Buna göre

- Açılış ve toplantı başkanlığının oluşturulması
- Yönetim kurulunca hazırlanan yıllık faaliyet raporunun okunması ve müzakeresi
- Denetçi raporlarının okunması
- Finansal tabloların okunması müzakeresi ve tasdiki
- Yönetim kurulu üyelerinin ibrası
- Karın kullanım şeklinin dağıtılacak kar ve kazanç payları oranlarının belirlenmesi
- Yönetim kurulu üyelerinin ücretleri ile huzur hakkı ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi
- Faaliyet yılı içinde yönetim kurulu üyeliklerinde eksilme meydana gelmiş ve yönetim kurulunca atama yapılmış ise atamanın genel kurulca onaylanması
- Görev süreleri sona ermiş olan yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi şayet esas sözleşmede görev süreleri belirtilmemişse görev sürelerinin tespiti
- Denetçinin seçim

Hususları olağan genel kurul gündeminde muhakkak bulunmalıdır. Ancak bunlarla sınırlı kalmadan başka hususlarda da gündem konabilir.

2.) Gündeme bağlılık ilkesinin istisnaları

Bu ilkenin zorunlu istisnaları şu şekildedir,

- Pay sahiplerinin tamamının hazır bulunması halinde gündeme oy birliği ile konu ilave edilebilir.
- Madde 438 uyarınca herhangi bir pay sahibinin özel denetim talebi gündemde yer alıp almadığına bakılmaksızın genel kurula karara bağlanır.
- Yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi hususları yıl sonu finansal tabloların müzakeresi maddesi ile ilgili sayılır ve gündemde konuya ilişkin madde bulunup bulunmadığına bakılmaksızın İslam halinde doğrudan görüşülerek karar verilir.
- Gündemde madde bulunmasa bile yolsuzluk, yetersizlik, bağlılık yükünün ihlali, birçok şirkette üyelik sebebiyle görevin ifasında güçlük, geçimsizlik bir gün nüfuzun kötüye kullanılması gibi haklı sebeplerin varlığı halinde yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması ve yerine yenilerinin seçilmesi hususları genel kurulda hazır bulunanların oy çokluğuyla gündeme alınır.
- TTK madde 437/2 uyarınca bir pay sahibine yönetim kurulu tarafından genel kurul dışında belirli bir konuda bilgi verilmişse diğer ortaklardan birinin talebi üzerine gündemde olmasa bile söz konusu bilgi talep eden pay sahibine de verilmelidir bu taleple ilgili olarak şirket sırrı gerekçesine sınırlanamaz.

3.) Karar nisapları

Her pay sahibine kural olarak bir Oy Hakkı verilir. İmtiyazla birlikte bir paya en çok 15 oy verilebilir. Oy hakkına tanınan imtiyazların genel kurulda kullanılmasının yasaklandığı veya oydan yoksunluğun söz konusu olmadığı hallerde pay sahipleri oy

haklarını sermayelerinin itibari değerleri ile orantılı olarak kullanabilirler. Bu hüküm TTK madde 434'te yer almaktadır.

Karar nisabı veya karar alabilmek için gerekli çoğunluk özel düzenlemeye tabi olmayan hallerde toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğudur. Bunun dışında ağırlaştırılmış karar nisabının arandığı haller şunlardır,

- Bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar ile şirketin merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararlar sermayenin tümünü oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin oy birliği ile alınabilir.
- Şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesi imtiyazlı pay oluşturulması esas sermayenin azaltılması ve nama yazılı payların devrenin sınırlandırılmasına yönelik esas sözleşme değişikliği kararları sermayenin en az %75'ini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oyu ile alınır.

4.) Oy hakkından yoksunluk

Anonim şirketlerde pay sahipleri bazı konulara ilişkin oylamalarda oy hakkından yoksun bırakılmışlardır. Buna göre pay sahibi kendisi, eşi, alt ve üst soyu veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ya da hakimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile pay sahibi oldukları anonim şirket arasındaki kişisel nitelikte bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkili olan müzakerelerde oy kullanamayacaktır. Buradaki amaç şirketin haklarının korunmasıdır. Bir diğer oy hakkından yoksunluk durumu ise şirket yönetim kurulu üyeleri ile yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişilerin yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan Doğan oy haklarının kullanmalarında karşımıza çıkar.

Sonuç olarak oy hakkından yoksun olan kişi pay sahibi sıfatıyla oy kullanamaz bu kişiye sahibi bulunduğu paylardaki oy hakkını bir temsilci aracılığıyla da kullanılamaz.

5.) Oy anlaşmaları

genel kurul toplantısında oy kullanacak pay sahipleri oylarını şu veya bu yönden kullanmak üzere anlaşabilirler. Bu anlaşmalar pay sahipleri arasında olabileceği gibi pay sahipleri ile anonim şirket veya organları veya anonim şirketin denetimi altında bir kuruluşla yapılabilir. Anlaşmaların gayesi kanun veya esas sözleşmenin emredici hükümlerini dolanmak veya etkisiz kılmak maksadıyla yapılırsa anlaşmanın konusu ahlak ve adaba aykırı bulunursa hukuken geçerli sayılmaz.

6.) Çeşitli yönde oy kullanma

Toplantıda hazır bulunan pay sahipleri birden çok oy kullanma durumunda iseler belirli bir teklif hakkında oyların bir kısmını olumlu bir kısmını ise olumsuz olarak kullanabilecek mi konusunda tartışmalar mevcuttur.

7.) Genel kurulda temsil

Pay sahibi genel kurul toplantısına şahsen katılabileceği gibi pay sahibi olan veya olmayan üçüncü bir kişiyi de temsilci olarak tayin edebilir. Bu durumda iki tür bireysel temsilci üzerinde durmakta fayda vardır bunlar olan temsilci ve tevdi eden temsilcidir. Bunun dışında toplu temsil ile ilgili hükümler kanundan çıkarılmıştır.

- Olağan temsilci, olan temsilci anonim şirket pay sahibinin TBK hükümlerine göre atadığı gerçek kişidir. Temsilci yazılı temsil belgesi ile genel kurul toplantılarına katılabilir. Temsil belgesinin noter onaylı olması gerekmiyor. Temsilci olarak birden fazla kişi atanmışsa bunlardan hangisinin oy hakkını kullanmaya yetkili olduğunun temsil belgesinde gösterilmesi ayrıca gerekir. Genel bir temsil belgesi ile herhangi bir genel kurul toplantısına katılmak mümkün değildir. Temsilci her ne kadar temsil olmanın talimatlarına uygun hareket etmek zorunda ise de aksine bir davranışı da ortağı bağlar. Bu halde temsilci aleyhine sorumluluk davası açılabilir.
- Tevdi eden temsilcisi, anonim şirketlerde pay veya pay senetlerinin herhangi bir kişi ya da kuruma tevdi edilmesi halinde bu pay veya pay senetlerinden Doğan genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı gibi hakların tevdi eden adına kullanılması mümkündür. Tevdi eden temsilcisi genel kurulda nasıl hareket etmesi gerektiği konusunda talimat almak için genel kurul toplantısından önce tevdi edene başvurmalıdır.
- Bakanlık temsilcisi, genel kurul toplantılarına bakanlık temsilcisinin hangi hallerde katılması gerektiği hususu ticaret bakanlığı tarafından çıkarılan anonim şirketlerin genel kurul toplantılarının usul ve esasları ile bu toplantılarda bulunacak bakanlık hakkında yönetmeliğin 32 sayılı maddesine düzenlenmiştir,
- Kuruluşu ve esas sözleşme değişikliği ticaret bakanlığının izine tabi Anonim şirketler
- Gündemlerinde sermaye artırımı, azaltılması, kayıtlı sermaye sistemine geçilmesi ya da bu sistemden çıkarılması, kayıtlı sermaye tavanının arttırılması, faaliyet konusunun değiştirilmesi ya da gündeminde birleşme, bölünme, tür değiştirme konuları bulunan genel kurul toplantılarında
- Elektronik katılım sistemi uygulanan genel kurul toplantılarında
- Yurt dışında yapılacak genel kurul ve imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu toplantılarında bakanlık temsilcisi hazır bulunmalıdır.

Bakanlık temsilcisinin bulunması zorunlu genel kurul toplantılarında bakanlık temsilcisinin yokluğunda alınan kararlar geçersiz hükmündedir.

- 8.) Tutanak, buraya kadar anlattıklarımızdan esaslar uyarınca alınan kararın geçerli olabilmesi için bazı usulü işlemlerin yerine getirilmiş olması da şarttır. Öncelikle toplantının başından itibaren yapılan işlemlerinin alınan kararların ve tespit edilen hususların toplantı başkanı tarafından tutanağı bağlanması ve imzalanması gerekir. Toplantıya bakanlık temsilcisi katılmışsa tutanağı onun da imzalaması gerekir. Tutanağın toplantı yerinde ve toplantı sırasında düzenlenmesi varsa muhalefet şerhi koyanların muhalefetlerinin de tutanağı yazılması ve onların da tutanaktan imzalarının bulunması şarttır. Anonim şirket genel kurulunda alınan kararların şirket dışında etki doğurabilmesi için tescil ve ilan edilmesi gerekir.

Genel kurul kararlarının hükümleri

Genel kurul kararları toplantıda bulunmayan veya bulunup da olumsuz oy kullanan Ortaklar açısından da bağlayıcıdır. Genel kurulda alınan kararları icra organı olarak yönetim kurulu yerine getirir. Genel kurulda alınan kararların bir kısmının tescil ve ilanı zorunludur.

Yönetim kurulu, genel kurul kararlarını yerine getirirken Özen ve sadakat yükümlülüğüne uygun davranmalı genel kurulun talimatlarına uymalıdır.

Genel kurul kararlarının geçersizliği

Genel kurul kararları toplantıda bulunanlar yanında toplantıda bulunmayan veya bulunup da olumsuz oy veren pay sahiplerine de bağladığından alınan kararlar kanuna esas sözleşmeye veya dürüstlük kuralına aykır oldukları takdirde ilgililerin korunmalarını sağlayacak hukuk yollarının da bulunması gerekir. Bunlar şu şekildedir,

Yokluk, bir genel kurul kararından söz edilebilmesi için iki unsur gerekir

- 1.) Genel kurul niteliğinde bir kurul
- 2.) Bu kurulu oluşturan pay sahiplerinin bir kararı
 - Toplananlar pay sahipleri değilse
 - Pay sahipleri TTK'nin emrettiği şekil ve usulde toplanmamışlarsa bir genel kurul kararından bahsedilemez. Genel bir ölçü vermek gerekirse şekil ve usul açısından emredici hükümlere aykırılık yokluk halini doğurur.

Butlan, genel kurulun almış olduğu bazı kararların batıl olduğu madde 447 hükmünde kabul edilmiştir. Kanun koyucu batıl kararları sayarken **özellikle** ifadesini kullanarak burada sayılanlar dışında da batıl kararlara kapı aralamıştır. Ayrıca kararın batıl olduğunu ileri sürme Hakkı bir süreyle de sınırlandırılmamıştır. Ancak yokluk halinde olduğu gibi şekil ve usul açısından emredici kurallara aykırılık değil Esas açısından emredici hükümleri aykırılık söz konusudur.

İptal edilebilirlik, anonim şirket genel kurulu kararının iptali mahkeme tarafından kararın geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılmasını ifade eder genel kurul kararları yanında imtiyazlı pay sahipleri özel kurulup kararlarının iptali de bazı yerlerde söz konusu olabilir. Kesin hükümsüzlük yani yokluk ve butlan halleri dışında kalan geçersizliklerde genel kurul kararının iptal edilmesi istenebilir. İptal sebepleri şu şekildedir,

- 1.) Kanunu aykırılık
- 2.) Esas sözleşmeye aykırılık (örneğin yönetim kurulu esas sözleşmede üyelerin seçiminde üniversite mezunu kişilerin seçileceği belirtilmiştir ancak ilköğretim mezunu seçilmiştir.)
- 3.) Dürüstlük kuralına aykırılık

Askıda hükümsüzlük, anonim şirket genel kurul kararları toplantısının yapılması ve karar alınması sürecinde bir eksiklik veya hukuka aykırılık sebebiyle geçersiz olmadıkları halde çeşitli sebeplerle hemen hüküm ve sonuç doğurmaya başlamayabilirler. Türk hukukunda genel kurul kararlarının attığı hükümsüzlüğü konusunda hem Türk ticaret kanunu'nda hem de diğer bazı kanunlarda rastlanmaktadır. İlgili kanunun 454. Maddesi örnek olarak gösterilebilir.

Genel kurulun sorumsuzluğu

- Genel kurul bir karar organı olması, yürütme yetkisi bulunmaması nedeniyle bir kurul olarak sorumlu değildir.

- Sorumluluk Genel kurulu kararlarını uygulayan yönetim kuruluna ve üyelerine aittir.
- Bunlar sorumluluktan kurtulmak isterlerse kararın iptalini usulü dairesinde talep etmelidir.
- Genel kurulun yürütme yetkisi olmadığından yürütme ile ilgili görevleri de üzerine alamaz Bu sebepten kural olarak haksız fiilde işleyemez Bu nedenle de sorumlu olmaz.

Anonim şirketlerde denetim

- . Denetim, icra organlarının faaliyetlerini kurallara uygun gerçekleştirilmesini sağlar.

Denetim türleri

1.) Denetime esas olan irade bakımından denetim

Denetime esas olan iradenin şirketin içinden ya da dışından kaynaklanmasına göre denetimi iç ve dış denetim olmak üzere ikiye ayırabiliriz.

İç denetim, şirketin işleyişi konusunda pay sahiplerine bilgi ve hesap verilmesi olarak tanımlanabilir. İç denetim sadece pay sahiplerinin menfaatinedir. Yeni kanun ile birlikte denetçi kanunen zorunlu organ olmaktan çıkarılmış ancak 366/ikiye göre ihtiyari olarak böyle bir iç denetim mekanizması öngörülebilir. Böylelikle artık iç denetimin sadece her bir pay sahibinin ve belirli şartlar altında azınlık sıfatına sahip ortakların talep edebildiği özel denetim çerçevesinde gerçekleştiğini kabul etmek gerekir.

Dış denetim, devlet tarafından yapılan denetim ve bağımsız denetim olmak üzere ikiye ayrılır. Dış denetim sadece pay sahiplerinin değil bunun dışında şirket çalışanlarının, alacaklılarının ve kamunun menfaatine olacak şekilde gerçekleştirilmektedir.

2.) Devlet denetimi

Kısacası bakanlığın yani ticaret Bakanlığı'nın yaptığı denetimdir. Yeni kanunla birlikte bakanlık temsilcilerinin sınırlı hallerde genel kurul toplantılarına katılması esası getirilmiştir. Bakanlık eliyle yapılan denetim kanun ve ilgili yönetmelik hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Bazı özel şirketler üst devlet kuruluşları tarafından denetlenir belirlenen özel şirketler kuruluşu ve ana sözleşme değişiklikleri bakanlığın izine bağlanmıştır.

3.) Bağımsız denetim

Dış denetimin ikinci ayağını oluşturur. Devletin ilgili kurum ve kuruluşunun izni ya da ruhsatı ile faaliyet gösteren şirketlerin bağımsız uzman denetçiler eliyle denetlenmesi amacıyla bağımsız denetim zorunlu kılınmaya başlanmıştır daha sonra bu uygulama diğer tüm sermaye şirketlerini kapsayacak şekilde yeni TTK'ya alınmıştır.

4.) Zorunlu ve ihtiyari denetim

yapılan değişlikle birlikte denetime tabi olan anonim ve Limited şirketlerin bakanlar kurulu yani şu an cumhurbaşkanı kararı ile tespit edileceği hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla günümüzde tüm anonim ve Limited şirketler zorunlu bağımsız dış denetim kapsamında değildir. Bunun dışında zorunlu denetime tabi olmamakla beraber şirket Kendi isteğiyle bağımsız denetime tabi olmayı seğebilir buna da ihtiyari denetim denir.

5.) Genel ve özel denetim

Anonim ve Limited şirketlerin tüm faaliyetlerinin belirli kıstaslara göre incelendiği süreç genel nitelikli denetimdir. Bu bağlamda bağımsız denetim genel nitelikli denetim olarak kabul edilir. Şirketlerin faaliyet dönemi içindeki tüm iş ve işlemlerinin özetini niteliğinde hazırlanan finansal tablolar ve yıllık faaliyet raporları genel denetimi konularını oluşturur. Genel denetim esnasında gözden kaçan veya bağımsız denetime tabi olmayan şirketlerde veyahut pay sahiplerinin yeterince bilgi edinemedikleri konularda özel bir inceleme yapılması ve sonuçlarının rapora bağlanarak genel kurulun bilgisine sunulması imkanı özel denetimdir.

6102 sayılı Türk ticaret kanunu'na göre anonim şirketlerin denetimi

Anonim şirketlerin ve dolaylı olarak Limited şirketlerin denetimi esas itibariyle madde 397 ve devamı hükümlerine tabidir. Kanunun Madde 397/5'e sonradan eklenen düzenleme ile bağımsız denetimin kapsamı dışında kalan anonim şirketlerin de denetimin usul ve esaslarının ayrıca çıkarılacak bir yönetmelik ile düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

Bağımsız denetim

Bağımsız denetim, şirketin bir faaliyet dönemindeki finansal tablolarının kanununa, esas sözleşmeye, Türkiye muhasebe standartlarına uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığının ayrıca finansal tablolar ile yönetim kurulu faaliyet raporunun uyumunun incelenmesi ve rapora bağlanmasıdır.

Bağımsız denetimin özellikleri

- Bağımsız denetim şirketin dışından ve belirli zamanlarda uzman kişiler eliyle gerçekleştirilir.
- Bağımsız denetim esasen önceden belirlenmiş standartlara göre hazırlanmış şirketin yıllık finansal tabloları ile yönetim kurulu ya da müdürün hazırladıği yıllık faaliyet raporunun tek tek ve birlikte incelenmesi temeline dayalıdır.
- Bağımsız denetim genel nitelikli denetim özelliği gösterir.
- Mali idare bakımından bağlayıcı olmamakla beraber şirketlerin yıllık vergi matrahlarının belirlenmesinde bahse konu denetim raporları da dikkate alınır. Böylece genel nitelikli denetimden hem şirketin kendisi hem pay sahipleri hem de kamu maliyesi faydalanır.
- Kamu gözetimi muhasebe ve denetim standartları kurumu tarafından tüm bağımsız denetçiler denetime tabi tutulur.
- Bağımsız denetim yaptırma zorunluluğu kural olarak kanundan kaynaklanmaktadır.

- Anonim ve Limited şirketler ile özel bazı konular ile iştigal eden şirketlerin denetimi Kanuni düzenlemelerden kaynaklanmaktadır.
- Bağımsız denetim yaptırmak kanunen zorunlu kılınmış olsa da şirketin hangi denetçi veya denetim kuruluşu ile çalışacağı kendi serbest iradesine bırakılmıştır.
- Bağımsız denetim sözleşmeye dayanan bir denetimdir.

Bağımsız denetimin kapsamı,

2022 tarihli cumhurbaşkanlığı kararı ile denetime tabi olan şirketlerin kapsamı genişletilmiş ve önceki döneme nazaran daha fazla şirketin zorunlu bağımsız denetimin kapsamına girmesi sağlanmıştır. Bağımsız denetime tabi şirketlere ilişkin ise kriterler öngörülmüştür,

1.) Bağımsız denetim kapsamına giren şirketler

Bağımsız denetim kapsamına giren şirketler 3 alt başlık altında incelenir.

- Doğrudan bağımsız denetime tabi olan şirketler (herhangi bir kriter aranmaz sadece faaliyet konularının taşıdığı önemden dolayı herhangi bir kriter aranmaksızın bağımsız denetim kapsamına girerler.)
- Özel kriterlere tabi olan şirketler (halka açık anonim şirketler için aktif toplamı 30 milyon Türk lirası olan, yıllık net satış hasılatı 40 milyon Türk lirası olan, çalışan sayısı 50 kişi ve üzeri bulunan şirketlerden sayılan herhangi iki kriteri sağlayan halka açık şirketler özel kriterlere tabi olan şirketlerdir. Diğer gruba ait olan şirketlerde ise aktif toplamı 60 milyon Türk lirası olan, yıllık net satış hasılatı 80 milyon Türk lirası olan, çalışan sayısı 100 kişi veya üzeri bulunan şirketlerden sayılan herhangi iki kriterin sağlayan şirketler özel kriterlere tabi olan şirketlerdir)
- Genel kriterler (aktif toplamı 150 milyon Türk lirası olan, yıllık net satış hasılatı 300 milyon Türk lirası olan, çalışan sayısı 150 kişi veya üzeri bulunan şirketler genel kriterlere göre Cumhurbaşkanı kararında belirlenen özel kriterler dışında kalan tüm sermaye şirketleri için geçerli kabul edilir)

2.) Bağımsız denetime tabi olmayan şirketler

Cumhurbaşkanı kararında belirlenmiş olan kriterlerin dışında kaldıkları için denetime tabi olmayan şirketlerin yanı sıra kararın 4. Maddesinde doğrudan kapsam dışı kalan şirketler ayrıca belirtmiştir.

3.) Uygulama esasları

Denetçi,

Bağımsız denetim denetim konusunda uzmanlaşmış ve gerekli nitelikleri taşıyan kişiler arasından kamu gözetimi kurumu tarafından yetkilendirilmiş ve bağımsız denetçi siciline kayıtlı olan bağımsız denetçiler veya bunların ortak olduğu sermaye şirketin niteliğindeki bağımsız denetim kuruluşları eliyle yürütülür. Hangi şirketlerin bağımsız denetçi hangilerinin de bağımsız denetim kuruluşları eliyle denetleneceği kamu gözetimi kurumu tarafından belirlenir.

Denetçilerin özellikleri,

Bağımsız denetçilerin taşınmaları gereken temel özellikler kamu gözetimi kurumu tarafından belirlenmekte ve kontrol edilmektedir.

Denetçiyi belirleme yetkisi genel kurulun devredilemez yetkileri arasında sayılmıştır. Dolayısıyla kanunda yer alan istisnalar dışında bağımsız denetçi şirket genel kurulu tarafından seçilir. Genel kurulun denetçiyi seçemeyeceği iki halde denetimde boşluk dogması adına kanun koyucu 2 istisna'ya yer vermiştir.

- 1.) Belli şartlar altında denetçinin mahkeme tarafından görevlendirilmesi
- 2.) Denetçinin kendisine tanınan yetki çerçevesini denetim sözleşmesini feshetmesi halinde faaliyet döneminin kalan kısmında denetim görevini ifa etmesi için istisnai olarak yönetim kurulu tarafından hemen geçici bir denetçi seçilmesi.

Şirket genel kurulu tarafından seçilen ticaret siciline tescil ve ilan edilen bağımsız denetçinin görevine bir denetim sözleşmesine göre yerine getirmesi esastır. Bağımsız denetim sözleşmesi'nin sona ermesi sınırlı durumlarda mümkündür öncelikle belirtmek gerekir ki bir faaliyet yılı için yapılan sözleşme bu sürenin dolması ve görevini ifa edilmesi ile birlikte kendiliğinden sona erer. Anonim şirket genel kurulu bağımsız denetçi ile yapılan sözleşmeyi tek taraflı feshetme yetkisine haiz değildir. Haklı nedenlerin bulunması halinde şirket denetçiyi arz edememekte sadece ilgili mahkemeden görevden alınmasını talep edebilmektedir daha önce bunun bir istisna olduğunu belirtmiştik.

Denetim sözleşmesi ile denetçinin yükümlendiği en önemli görev denetim faaliyetinin yerine getirilmesi olup buna ilişkin usul ve esaslar kanun koyucu tarafından açıklanmıştır. Denetçi özel denetçi ve bunların yardımcıları ile denetleme yapmasına yardımcı olan temsilcileri denetimi dürüst tarafsız bir şekilde yapmak ve sır saklamakla yükümlüdür. Denetçilerin sır saklama yükümlülüğünün sözleşme ile ortadan kaldırılamayacağı veya sınırlandırılmayacağı da hükme bağlanmıştır. Denetçinin bu tür sorumluluğuna ilişkin talepler rapor tarihinden başlayarak 5 yılda zaman aşımına uğrar.

Özel denetim

Bağımsız denetçiler tarafından hazırlanan denetim raporu ve ekleri ile birlikte yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu her yıl olağan genel kurul toplantısından 2 hafta öncesinden itibaren şirket merkezinin bulunduğu yerde pay sahiplerinin incelenmesine hazır bulundurulur. Ayrıca pay sahiplerinin özel konularda bilgi alma hakları TTK madde 437'de düzenlenmiştir. Pay sahipleri şirketin menfaatini ilgilendiren konularda yönetimin ne şekilde hareket ettiğini en azından takip etme imkanına kavuşmuş olmalıdır.

Anonim şirketin her bir pay sahibi pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi için gerekli olması halinde bilgi alma veya inceleme hakkına daha önce kullanmış olmak kaydıyla belirli olayların özel bir denetimle açığa kavuşturulmasını gündemde yer almasa dahi genel kuruldan isteyebilir. Pay sahibinin isteminin genel kurul tarafından kabul edilmesi halinde şirket veya her bir pay sahibi 30 gün içerisinde şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden özel denetçi atanmasını isteyebilir. Pay sahiplerinin genel kuruldaki özel

denetçi atanması taleplerinin gerekçesiyle azınlığın mahkemeden özel denetçi atanması talebinin gerekçesi kanunda birbirinden farklı düzenlenmiştir.

Ataması yapılan özel denetçi veya gerekmez halinde denetçiler şirketin işlerini aksatmadan gerekli inceleme ve araştırmayı yapar. Yönetim kurulunun yanı sıra şirketin diğer çalışanlarının da bilgi ve belge isteme imkanı özel denetçiye verilmiştir. Şirket ile bilgi ve belgelerin verilmesi konusunda anlaşmazlık yaşanması halinde sorunu mahkemenin çözmesi gerekir.

Özel denetçinin çalışması esnasında şirketin ticari işleyişine ilişkin bilgilere sahip olacağı aşıkardır. Bu nedenle bağımsız denetçi de olduğu gibi özel denetçi bakımından da kanun koyucu özel olarak sır saklama yükümlülüğünün bulunduğunu hükme bağlamıştır.

Esas sözleşme değişiklikleri

Esas sözleşme değişiklikleri genel değişiklikler ve özel değişiklikler olmak üzere ikiye ayrılır.

Genel değişiklikler

Anonim şirket esas sözleşmesi genel kurul tarafından kanunda öngörülen şartlara uyulmak kaydıyla her zaman değiştirilebilir. Değişiklik muttasap ve vazgeçilmez haklar dışında kalan bütün konulara ilişkin olabilir. (TTK madde 452) Yani genel değişiklikler genel kurul tarafından ya da kanunda öngörülen şartlara uyulmak kaydıyla değiştirilebilir.

Değişikliğin yapılabilmesi için ticaret Bakanlığı'nın izni gereken hallerde öncelikle izin almak gerekir. Bunun yanında değişikliğin konusuna göre farklı ağırlaştırılmış nisaplara bağlı olarak karar almak gerekir. Kararın alınmasının ardından yönetim kurulu bu kararı şirket merkezinin ve şubelerinin bulunduğu yerlerin ticaret siciline tescil ettirir. İlanı gerekli hususlar ise ayrıca ilan edilir. Şirketin internet sitesi açması zorunlu ise değişiklik kararı şirketin internet sitesine de konulur.

Esas sözleşme değişikliğine ilişkin genel kurul kararları 3. Kişilere karşı tescilden önce hüküm ifade etmez. Bunun yanında iç ilişkide bazı değişiklikler derhal hüküm ve sonuç doğurmaya başlar.

Özel değişiklikler

Anonim şirketlerde gerek sermayenin artırılması gerekse azaltılması sermaye miktarında değişiklik yapılmasını gerektirir. Sermaye miktarının değiştirilmesi ise kural olarak esas sözleşme değişikliği ile mümkündür.

1. Sermayenin artırılması

Sermayenin artımının nedenleri

- Şirketin finansman ihtiyacının karşılanması
- Kanunda bazı hallerde zorunlu olarak sermaye artırmanın öngörülmesi (böyle bir durum söz konusu olduğunda ortaklardan bir kısmının bu işleme karşı çıkmasının önemi yoktur önemli olan kanunda bu iş için öngörülen asgari koşullara uymasındır.)

Sermaye artırımının başlıca türleri

a) Esas sermaye sisteminde sermaye artırımı

Anonim şirket sermaye artırımını iç kaynaklardan yapabileceği gibi dış kaynaklardan da yapabilir. Toplantı ve karar nisabı için TTK madde 421/bir gereğince sermayenin yarısını temsil eden pay sahipleri bu sağlanamazsa en geç 1 ay içinde 1/3 pay sahiplerinin veya temsilcilerinin hazır bulunması ve toplantıda mevcut bulunan oyların çoğunluğunun kararı ile sermaye artırımına yönelik esas sözleşme değişikliği gerçekleştirilir. Gerekli çoğunluk sağlanamazsa karar alınamaz.

Esas sermaye sisteminde şirketin sermayesi iki değişik şekilde artırılabilir, - yeni sermaye taahhüt etmek suretiyle yani dış kaynaklardan sermaye artırımını -şirket varlıklarının ve yedek akçelerinin sermayeye dönüştürülmesi suretiyle yani iç kaynaklardan sermaye artırımını

b) Kayıtlı sermaye sisteminde sermaye artırımı

Sermayeyi artırma yetkisi kayıtlı sermaye tavanına kadar yönetim kurulunun yetkisindedir. Sermaye artırımını TTK'deki hükümler çerçevesinde Ve esas sözleşmede öngörülen yetki sınırları içinde gerçekleştirebilir. Esas sözleşmedeki yetki en çok 5 yıl için tanınabilir.

Sermayenin artırılabilmesi için yönetim kurulu esas sözleşmenin sermayeye ilişkin hükümlerinin TTK madde 333 uyarınca gerekli olması halinde ilgili bakanlıktan izni alınmış şekillerine sermayenin artırılmasına ilişkin kararını imtiyazlı paylara ve Rüşhan haklarına ilişkin sınırlamaları prime dair kayıtları ve bunun uygulanması hakkındaki kuralları esas sözleşmede öngörüldüğü şekilde ilan eder ve internet sitesinde yayımlar.

c) Şarta bağlı sermaye artırımı

Şarta bağlı sermaye artırımını yeni çıkarılacak tahvillerin ve benzeri borçlanma araçlarının alacaklılarının şirketin pay sahiplerine dönüşmelerini amaçlayan bir sermaye artırımı sistemidir. Bu yolun tercih edilmesi halinde sermaye üçüncü kişilerin değiştirme ve alım hakları sahipleri tarafından kullanıldıkça kısım kısım artar. Genel kurul esas sözleşmede yapacağı bu değişiklik ile şirket sermayesi arttırmış olmaz. Sermaye değiştirme veya alım hakkı kullanıldığı ve sermaye borcu takas veya ödeme yoluyla yerine getirildiği anda ve ölçüde kendiliğinden artar.

Şarta bağlı olarak sermaye artırımı yapılması bazı yönlerden sınırlandırılmıştır. Buna göre şartlı olarak artırılan sermayenin toplam itibarı değeri sermayenin yarısını aşmayacaktır ve yapılan ödeme en az nominal değere eşit olmalıdır.

Şarta bağlı sermaye artırımı yapılabilmesi için yukarıda izah edildiği üzere esas sözleşmede hüküm bulunması gerekir. Hatta şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin esas sözleşme hükmünün tescilinden önce tanınmış bulunan değiştirme ve alım hakları batıldır.

Esas sözleşmenin ilgili hükmünün

- Şarta bağlı sermaye artırımının itibari değerini
- Payların sayılarını itibarlı değerlerini türlerini

- Değiştirme veya alım hakkından yararlanabilecek grupları
 - Mevcut pay sahiplerinin Rüçhan haklarının kaldırılmış bulunduğunu ve bunun miktarını
 - Belli pay gruplarına tanınacak imtiyazları
 - Yeni nama yazılı payların devrine ilişkin sınırlamaları
- İçermesi gerekir.

Kanunda pay sahiplerinin haklarının korunması bakımından bazı önlemler de alınmıştır. Buna göre şarta bağlı sermaye artırımında tahvillere ve benzeri borçlanma araçlarına bağlı olarak değiştirme ve alım hakları içeren senetler ihraç edildiği takdirde bunların önce mevcut payları oranında pay sahiplerine önerilmesi gerekir.

Pay sahiplerinin yanı sıra değiştirme ve alım hakkına haiz olan kişilerin menfaatlerinin korunması ihtiyacı da dikkate alınarak kanun koyucu tarafından bazı düzenlemeler öngörülmüştür. İlk olarak kendilerine nama yazılı payları iktisap etme hakkı tanınmış bulunan değiştirme veya alım hakkını haiz alacaklılar veya çalışanların bu tür payların devirlerinin sınırlandırılmış olduğu gerekçesiyle söz konusu hakları kullanmaktan engellenemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Değiştirme ve alım hakları esas sözleşmenin şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin hükmüne gönderme yapan yazılı bir beyan ile kullanılır. Taahhüdün ifası, para yatırılması veya takas yoluyla bir mevduat veya katılım Bankası aracılığı ile gerçekleştirilir. Pay sahipliği hakların doğması sermaye taahhüdünün ifasına bağlıdır.

Sermayenin azaltılması

Sermayenin azaltılması çok çeşitli sebeplerle gündeme gelebilir. Bunların başında sermayenin gerçek ihtiyacının üzerinde olması bilanço açığının kapatılmak istenmesi gibi temel sebepler yanında sermayenin ifası pay sahiplerinin şirketten çıkması veya çıkarılması şirketin kendi hisse senetlerini iktisap etmesi ve belirli bir sürü elden çıkaramaması halinde bunları imha etmek zorunda olması ve imha ettiği paylar karşılığı olan sermayenin azaltılması gibi sebeplerle de sermayenin azaltılması gündeme gelebilir.

Anonim şirketin sermayesinin azaltılması ile karıştırılan bazı işlemlere de rastlanabilir özellikle şirketin kendi paylarını iktisap etmesi sermaye koyma borcunu süresinde yerine getirmeyen Ortağın ıskat edilmesi yedek akciğerlerin çözülmesi katılma intifa senedi karşılığı sermayenin esas sermayeye dönüştürülmesi intifa senetlerinin ortadan kaldırılması veya sayısının azaltılması ve hisse senetlerinin iptal edilmesi işlemleri doğrudan sermayenin azaltılması olarak nitelendirilemez. Sermayenin azaltılması olan sermaye azaltma şeklinde ortaya çıkabileceği gibi basitleştirilmiş sermaye azaltımı, sermayenin azaltılması ve eş zamanlı artırılması veya sınırlı esnek sermaye sisteminde azaltma şeklinde de karşımıza çıkabilir aşağıda bunları inceleyeceğiz,

1.) Olağan sermaye azaltımı

Olan sermaye azaltımında anonim şirketin esas sözleşmesinde belirlenmiş olan sermayesinin kanunda belirlenmiş olan şartlara bağlı olarak azaltılması anlaşılmalıdır. Bu tür sermaye azaltmanın belirleyici özelliği anonim şirketin sermayeyi azaltarak ortaya çıkan

miktarı ortaklara iade etmesidir. Kanunda sermaye azaltmanın esas türü olarak olan sermaye azaltımı kabul edilmiştir. Kurucu sermaye azaltımı da denilmektedir.

2.) Basitleştirilmiş sermaye azaltımı

Basitleştirilmiş esas sermaye azaltımı veya açıklayıcı esas sermaye azaltma olarak da adlandırılan ikinci sermaye azaltma türü istisnai olarak uygulama alanı bulmaktadır. Bu azaltma türünde amaç şirket bilançosunda yer alan açığı bertaraf etmektir. Dolayısıyla sermayenin azaltılması aslında sadece muhasebe kayıtlarında yapılan bir değişiklik şeklinde ortaya çıkmaktadır. Burada şirket ortaklarına herhangi bir sermaye iadesi söz konusu değildir. Amaç sermaye kaybı niteliğindeki bilanço açığının giderilmesi olduğundan anonim şirket alacaklılarının korunması için ayrı bir tedbire ihtiyaç duyulmaz.

Sermayenin azaltılması ve eş zamanlı olarak sermayenin artırılması

Burada sermayenin azaltılmasını müteakip yeniden sermayenin artırılması suretiyle uygulanan ve her iki işlemin aynı anda gerçekleştirildiği diğer tür ise sermayeyi eş zamanlı olarak artırmak amacıyla azaltmak olarak ifade edilebilir.

Sınırlı esnek sermaye sisteminde sermayenin azaltılması

Kayıtlı sermaye sistemine benzer bu sistemde anonim şirket genel kurulunda alacağı kararla yönetim kurulunu eliyle yetkilendirmek suretiyle ticaret sicilinde tescilli esas sermayesini belirli bir orana kadar arttırabilmekte veya azaltabilmektedir. Bu sistemde esas sermayenin Yönetim kurulu kararıyla ve sermaye artırılması veya azaltılması usulündeki şartlara bağlı olmadan çok daha hızlı ve masrafsız olarak artırılması veya azaltılması söz konusu olmaktadır.

Esas sermayenin azaltılması yöntemleri

- 1.) Payların itibarı değerini düşürülmesi
- 2.) Pay sayısını azaltılması
- 3.) Payların itfa edilmesi
- 4.) Esas sermayenin azaltılması işlemleri

Anonim şirketlerde pay ve pay sahipliği

Anonim şirketlerde pay

Anonim şirketler TTK madde 329'da sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan borçlarından dolayı yalnız mal varlığı ile sorumlu bulunan şirket olarak tanımlanmıştır. Pay sahiplerinin ise sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile şirkete karşı sorumlu olduğu ifade edilmiştir.

Anonim şirketlerde pay kavramından merkezi bir önem atfedilmiş olduğundan anonim şirket yapısının iyi şekilde kavranması için payın anlam ve işlevini doğru şekilde öğrenilmesi büyük değer kazanır.

Anonim şirketlerde pay,

- Payın asgari itibari değere sahip olması gereği
- Oransallık ilkesinin uygulanmasında temel ölçüt olması gereği
- Kural olarak devir serbestliği kuralına tabi olması yönlerinden

Adi şirketlerdeki ya da kolektif şirketlerdeki katılma payı kavramından ayrılır.

Anonim şirkette sermaye paylara bölünmüşken limited şirkette esas sermaye bazı hakların belirlenebilmesi ve kullanılabilmesi amacıyla hesabi olarak bölünür. Payın hesabı ben bölünmesi ise payın verdiği oy hakkının hesaplanmasına ve temettü'nün belirlenmesine ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin uygulanmasına hizmet eder.

Anonim şirketlerde pay,

- kuruluşta şirketin sermaye artırımında arttırım kararının tescil edilmesiyle Doğan pay sahipliği haklarının ve borçlarının kaynağı olan sermayenin kural olarak serbestçe devredilebilen itibari değeri haiz bağımsız birimdir.
- Kural olarak diğer ortakların rızasına gerek olmaksızın serbestçe devredilebilir.
- Ayrıca pay şirkete karşı bölünmez.
- Bir payın birden fazla sahibi bulunduğu takdirde bunlar şirkete karşı haklarını ancak ortak bir temsilci aracılığıyla kullanabilirler.
- Anonim şirketlerde pay hamiline ya da nama yazılı pay senedine bağlanabileceği gibi kural olarak senede bağlanmaksızın yani çıplak pay şeklinde de hukuki işlemlere konu olabilir.

Payın çeşitli anlamları

Anonim şirketlerde payın esas sermayenin bir parçası olması pay sahipliği mevkiini göstermesi ve pay sahipliği haklarını ve borçlarını içeren belge olması açılarından 3 farklı anlam ihtiva ettiği kabul edilir.

Esas sermayenin bir parçası olarak pay, şirket sermayesinin birim değere bölünmüş her bir parçasıdır.

Pay sahipliği mevki olarak pay, anonim şirketin sermaye şirketi olmasının bir sonucu olarak şirkete ortak olan kişilerin özelliklerinden bağımsız pay sahipliğinin ve buna bağlı hak ve borçların bütününe ifade eder.

Pay sahipliği haklarını ve borçlarını içeren belge olması açısından pay, şirkete sermaye taahhüt ederek ortak olan pay sahiplerinin haklarının ve borçlarının kaynağı olan pay için pay sahipliğini gösteren bir belge çıkarılmasıdır.

Pay türleri

1. Nakit karşılığı pay-Ayn karşılığı pay, nakit karşılığı pay ya da nakdi pay şirkete nakit taahhüt edilerek ve nakit ödeme yapılarak iktisap edilen paydır. Nakten taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az %25'i tescil'den önce gerisi de şirketin tescilini izleyen 24 ay içinde ödenir.
2. Oy hakkı olan pay oy hakkından yoksun pay, Türk ticaret kanunu'nda oy hakkı bulunmayan ya da oydan yoksun pay kabul edilmemiştir. Her ne kadar şirketlerin

yapısal değişikliklerinde oydan yoksun paylar karşılığında verilecek hak ve paylardan bahsedilse de kanunun Madde 140 fıkra 3 gerekçesinde Türk hukukunda oydan yoksun payın evvelki sermaye piyasası kanunu madde 14/a dolayısı ile söz konusu olabileceği belirtildiğinden hükümler de geçen oydan yoksun pay ile mülga sermaye piyasası kanununa dayanılarak çıkarılan payların kastedildiği kabul edilmektedir.

3. Adi pay imtiyazlı pay, imtiyaz Hakkı diğer paylara tanınmayan veya diğer paylara kıyasla kapsam itibari ile daha iyi şekilde tanınan ya da zamansal olarak öncelikle yararlanma Hakkı veren ve bu suretle farklı bir pay grubu oluşturan pay sahipliği hakkıdır. Anonim şirketlerde haklardan yararlanmada sermayeye katılım ölçüsü esas alınmakta imtiyaz Hakkı ise sermayeye katılımın ölçüsünü aşacak düzeyde hak sağlamak suretiyle bu ilkedan ayrılmaktadır. İmtiyaz Hakkı tanınan payların karşısında yer alan imtiyazlı payların bahsettiği haklara kıyasla herhangi bir ayrıcalık ya da üstünlük özelliği içermeyen paylar ise adi pay olarak isimlendirilir.
4. Bedelli pay bedelsiz (Gratis) pay iç kaynaklardan yapılacak sermaye artırımında artırım kararının tescili ile pay sahiplerinin mevcut paylarının sermaye oranına göre bedelsiz payları kendiliğinden iktisap edeceği TTK madde 462/3 hükmünde öngörülmüştür. Bu payların karşılıkları öz varlıktan karşılandığı için bu paylaş sahiplerine bilâ bedel verilirler. Bedelsiz paylar üzerindeki hak kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz bu haktan vazgeçilemez. Bunun dışında dış kaynaklardan yapılacak sermaye artırımlarında yeni payları iktisap edecek kişiler payların karşılığını şirkete getirmek zorunda olduklarından bu paylar bedelli pay olarak anılmaktadır.
5. İtibarı değeri olan pay itibarı değeri olmayan pay, itibari değer pay sahipliği haklarının kullanılmasında esas alınan temel ölçüdür. Zira pay sahipleri sermayeye paylarının itibarı değerlerin nispetinde iştirak ederler net dönem karına ve tasfiye sonucunda kalan tutara payları oranında katılma hakkına haizdirler. Oy haklarını genel kurulda paylarının toplam itibari değeri ile orantılı olarak kullanırlar. Payın değeri en az 1 kuruş olmalıdır. Yani kanun koyucu itibari değerden yoksun pay ihracına kural olarak izin vermemiştir.

Anonim şirketlerde pay sahipliği

Pay sahibi çıplak payın veya pay senedinin maliki olan gerçek veya tüzel kişidir. Bir pay sahibi birden çok payın sahibi olabileceği gibi bir paya birden çok kişinin sahip olması da mümkündür. Ancak bu durumda pay sahipleri şirkete karşı haklarını ancak ortak bir temsilci aracılığıyla kullanabilirler. Paya sahip olabilmek için özel bir ehliyet şartı aranmaz. Kişiliğinin olması yeterlidir tüzel veya gerçek kişi olabilir. Bir payın birden fazla malikinin bulunmasına ilişkin düzenleme yani TTK madde 477 hükmü burada uygulama alanı bulur.

Pay sahipliğinin kazanılması

- Pay sahipliği aslen veya devren kazanılır.
- Aslen kazanma bir kişinin önceden başkasına ait olmayan bir şey üzerinde hukuki bir olay veya kişinin irade fiili ile hak elde etmesidir.

- Devren kazanma ise başkasına ait olan bir şey üzerindeki hak hukuki bir olay veya hukuki işlem yoluyla bir başkasına intikal eder.
- Pay sahipliğinin aslen kazanılması kuruluşta veya sermaye artırımında sermaye taahhüdünde bulunulması birleşme ve tür değiştirme sonucu çıkarılan payların korunması yolları da gerçekleşir.
- Devren kazanma ise çıplak payın veya pay senedinin satış sözleşmesi veya bağışlama gibi bir hukuki işlemle veya miras cebri icra eşler arasındaki mal rejimlere gereğince intikal etmesi ile gerçekleşir.

Payın devrine ilişkin sınırlandırmalar

Payın devrine ilişkin sınırlamalar kanundan Doğan sınırlandırmalar ve iradi sınırlandırmalar olmak üzere ikiye ayrılır.

Kanundan Doğan sınırlandırmalar, payın serbestçe devredilebilmesine ilişkin ilkenin Kanuni istisnalarından ilki şirketin kendi paylarını iktisap veya rehin olarak kabul etmesine ilişkin sınırlama hükmüdür. Buna göre bir şirket kendi paylarını esas veya çıkarılmış sermayesinin onda birini aşan veya bir işlem sonunda aşacak olan miktarda ivazlı olarak iktisap ve rehin olarak kabul edemez. Bu sınırlandırma hali ile bağlantılı olacak şekilde anonim şirketin kendi paylarını taahhüt edemeyeceği düzenlenmiştir. Buna aykırı hareket edilmesi durumunda söz konusu payları, kuruluşta kurucular, sermaye artırımlarında yönetim kurulu üyeleri taahhüt etmiş sayılır ve bunlar pay bedellerinden sorumlu olurlar.

İradi sınırlandırmalar, esas sözleşme ile nama yazılı payların ancak şirketin onayı ile devredilebileceği öngörülebilir. Pay devirlerinin şirketin onayına bağlı olduğu hallerde esas sözleşme ile pay sahiplerine sermaye taahhüdünden Doğan borçtan başka belli zamanlarda tekrarlanan ve konusu para olmayan edimleri yerine getirmek yükümlülüğü de yüklenebilir. Başka bir sınırlama ise Pay sahiplerinin kendi aralarında veya üçüncü kişilerle yapmış oldukları alım ön alım ve geri alım hakkının tanınmasını konu alan sözleşmeler yoluyla sağlanabilmektedir.

Pay sahipliğinin kaybedilmesi

Anonim şirketlerde pay sahipliğinin kaybedilmesinin olağan yolu payın devredilmesidir. Şirket birleşmelerinde birleşme sözleşmesinde seçimlik veya zorunlu şekilde ayrılma aktesi öngörülerek şirketin ticaret sicili kaydının silinmesi ile tüzel kişiliğini kaybetmesi suretiyle pay sahibinin rızasıyla payın itfası yoluyla sermaye koyma borcunun yerine getirilmemesi nedeniyle Ortağın ıskat edilmesiyle Pay sahiplerinin paylarının hakim şirket tarafından satın alınmasına mahkeme kararıyla hükmedilmesiyle hakim şirketin azlığının paylarını satın almasıyla veya haklı sebeple fesih davasında mahkeme kararı ile azınlık Pay sahiplerinin şirketten çıkarılmaları gibi yollarla pay sahipliği sıfatı kaybedilir.

Anonim şirketlerde geçerli emredici hükümler gereği esas sözleşme ile kanunda düzenlenmeyen yeni bir çıkma ya da çıkarılma sebebi öngörülemez

Pay sahibinin hakları

Temelde üçe ayrılmaktadır,

Pay sahipliği haklarının korunma gücü açısından hakları,

1. **Vazgeçilemez haklar**, madde 452'de sayılan haklardır. Buna göre genel kurul aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde müktesap ve vazgeçilmez haklar saklı kalmak kaydıyla esas sözleşmenin bütün hükümlerini değiştirebilir.
2. **Müktesap haklar**, eski kanunda bir tanım yapılmıştır ancak bu tanım yetersizdir. Yeni kanunda yer almamıştır. Müktesap hak pay sahibinin rızası olmaksızın elinden alınamayan pay sahipliği hakkıdır. Bunların tipik özelliği Pay sahiplerinin bu haklardan vazgeçebilmeleri ancak rızaları hilafına ellerinden alınamaz olmasıdır.

Hak sahiplerinin çevresi açısından

1. **Bireysel pay sahipliği hakkı**, belirli bir sermaye iştirakinden veya belirli bir itibarı değerini temsil edilmesinden bağımsız şekilde münferiden pay sahibine düşen tüm pay sahipliği hakları bireysel pay sahipliği hakkı kapsamında ele alınır. Pay sahibinin oy hakkı bilgi alma ve inceleme Hakkı dava Hakkı gibi haklar pay sahibinin bireysel haklarıdır.
2. **Azınlık hakkı**, bir pay sahibine yalnızca ortak sıfatı nedeniyle bahşedilmeyen Hakkı kullanması için tek başına veya diğer pay sahipleri ile birlikte şirket sermayesinin asgari belirli bir miktarına iştirak etmesi gerekli görülen pay sahipliği hakkıdır.
 - **Olumsuz azınlık hakları**, sulh ve ibra'ya engel olma ve ağırlaştırılmış yeter sayılarının öngörüldüğü hallerde karşımıza çıkar. Esas sermayenin onda birine halka açık şirketlerde 20'de birini temsil eden pay sahipleri sulh ve ibra'nın onaylanmasına karşı iselerdi sulh ve ibra genel kurulca onaylanmaz.
 - **Olumlu azınlık hakları**, yönetim kurulunda temsil Hakkı, genel kurul toplantıya davet etme, finansal tabloların görüşmelerini erteletme, özdenetçi atanmasını talep etme, hay senedi basılmasını isteme şirketin hakkı nedenle feshini isteme ve denetçinin görevden alınmasını isteme başlıkları altında sıralanabilir.
3. **Grup hakkı**, özel hukuki duruma sahip Pay sahiplerinin oluşturduğu özel bir gruba bağlanan haklardır. Grup Hakkı imtiyazlı payların oluşturduğu pay grubuna esas sözleşme ile yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazının tanınması halinde karşımıza çıkar.

Hakların içeriği açısından

1. Mali haklar

- **Kar payı hakkı**, kar payı kanunda veya esas sözleşmede öngörülen şartlar ile dağıtılabildiğinde şarta bağlı bir talep Hakkı verdiği kabul edilmektedir. Bu hak pay sahibi için vazgeçilmez hak niteliği gösterir. Kar payı hakkı şirkete getirilen sermayenin semeresidir.
- **Hazırlık devresi faizi hakkı**, anonim şirketlerde sermayenin taşıdığı önemi gözetken kanun koyucu sermaye için faiz ödenemeyeceğini açıkça hükme bağlamıştır. Bunun yanı sıra işletmenin tam bir şekilde faaliyete başlamasına kadar geçecek hazırlık dönemi için pay sahiplerine Türkiye muhasebe standartlarına uygun olmak koşuluyla özellikle varlık niteliğindeki yatırımların

maliyetine yüklenmek üzere belirli bir faiz ödenmesi esas sözleşmede öngörülebilir ve bu dönemle sınırlı olmak üzere faiz ödemelerinin en geç ne zamana kadar süreceği belirtilir. Böylece şirkete yatırım yapmayı düşünen kişilerin belirli süre ve belirli oranda faiz yoluyla teşvik edilmesi amaçlanmıştır.

- **Tasfiye payı hakkı**, şirketin sona ermesi halinde her pay sahibi esas sözleşmede sona eren şirketin mal varlığının kullanılmasına ilişkin başka bir hüküm bulunmadığı takdirde tasfiye sonucunda kalan tutara payı oranında katılır. Tasfiye payı Hakkı şirketin sona erme sebebinin gerçekleşmesini müteakip tasfiye işlemlerinin tamamlanmasından sonra alacak Hakkı niteliğini kazanacağından geciktirici şarta bağlı bir haktır
- **Rüçhan hakkı**, hay sahibinin rüçhan hakkı sermaye artırım kararı kapsamında yeni çıkarılan paylardan mevcut paylarının sermaye oranına göre öncelikle alma hakkıdır. Bu hak şirkete bulunan Pay sahiplerinin mali ve idari haklarının sermaye artırım kararından olumsuz etkilenmemesi için öngörülmüştür.
- **Önerilmeye muhatap olma hakkı**, şarta bağlı sermaye artırımında pay sahibine tanınmış olan önerilmeye muhatap olma hakkı rüçhan hakkı yerine ikame edilmiş bir haktır. Kart'a bağlı sermaye artırımında tahvillere ve benzeri borçlanma araçlarına bağlı olarak değiştirme ve alım hakları içeren senetler ihraç edildiği takdirde bunlar önce mevcut payları oranında pay sahiplerine önerilir. Sermaye artırımının bu türünde de pay sahipleri Rüçhan hakları kaldırımında zararı uğrarlar.
- **Bedelsiz payı edinme hakkı**, bedelsiz pay iç kaynaklardan yapılan sermaye artırımında artırım kararının tescili yoluyla kesinleştiği anda Doğan paydır. Bu paylara bedelsiz denmesinin sebebi payın karşılığının şirket öz varlığından ödenmesidir. Tescil ile eski pay bedelsiz pay ile birlikte kendiliğinden doğar diğer bir anlatımla şirketin ayrıca bedelsiz payın kazanılması hususunda bir karar almasına gerek yoktur.

2. İdari haklar

- **Genel kurul toplantılarına katılma hakkı**, Pay sahibi paylarından Doğan haklarını kullanmak için genel kurula kendisi katılabileceği gibi pay sahibi olan veya olmayan bir kişiyi de temsilci olarak genel kurula yollayabilir. Bu hak payın büyüklüğünden bağımsız olup genel kurul toplantısına çağrılma ve toplantıda söz alarak öneride bulunma haklarını da kapsar. Bu hak esas itibarıyla oy hakkı kavramından daha geniş bir mahiyet taşır.
- **Oy hakkı**, yöneldiği hukuki sonuçlar açısından genel kurul kararlarından bağımsız tek taraflı ve yenilik doğurucu bir hukuki işlemdir. Her pay sahibi sadece bir paya sahip olsa da en az bir oy hakkına haiz bulunması gerektiğinden asgari bir oy hakkını vazgeçilmez hak niteliğinde düzenlendiği söylenebilir. Pay sahibinin oy hakkı payın kanunen veya esas sözleşme ile belirlenmiş bulunan en az miktarın ödenmesi ile doğar. Kanun koyucu bazı durumlarda oy hakkının kullanılmasına izin vermemiş Bu halleri oydan yoksunluk ve oy hakkının donduğu haller başlıkları altında düzenlemiştir.

- **Bilgi alma ve inceleme hakkı**, hay sahibinin paydan Doğan idari ve Mali nitelikteki haklarını etkin şekilde kullanması şirket iş ve işlemlerden haberdar olmasına bağlıdır bu önemi gözetken kanun koyucu pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkını TTK madde 437 hükmünde ayrıca düzenlemiştir. Pay sahibi genel kurulda yönetim kurulundan bir şirketin işleri denetçilerden denetimin yapılma şekli ve sonuçları hakkında bilgi isteyebilir verilecek bilgiler hesap verme ve dürüstlük ilkeleri bakımından özenli ve gerçeğe uygun olmalıdır. Bilgi verilmesi sadece istenilen bilgi verildiği takdirde şirket sırlarının açıklanacağı veya korunması gereken diğer şirket menfaatlerinin tehlikeye girebileceği gerekçesiyle reddedilebilir. Bilgi alma ve inceleme Hakkı esas sözleşme ile ve şirket organlarından birinin kararıyla kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz.
- **Özel denetim isteme hakkı**, her pay sahibi pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi için gerekli olduğu takdirde ve bilgi alma veya inceleme Hakkı daha önce kullanılmışsa belirli oyların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını gündemde yer alması bile genel kuruldan isteyebilir. Eğer genel kurul onaylarsa şirket veya her bir pay sahibi 30 gün içinde şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden bir özel denetçi atanmasını isteyebilir. Genel kurul özel denetim isteminin reddederse sermayenin en az onda birini halka açık anonim şirketlerde 20'de birini oluşturan pay sahipleri veya paylarının itibarı değeri toplamı en az 1 milyon Türk lirası olan pay sahipleri 3 ay içinde şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde özel denetçi atanmasını isteyebilir.

Pay sahibinin borç ve yükümlülükleri

- **Sermaye koyma borcu** (tek borç ilkesi), anonim şirketlerde pay sahibinin asli borcu taahhüt ettiği sermayeyi şirkete getirme borcudur. Bu borç pay bedeli kadar ve şirkete karşıdır. Kanunun lafzından hareketle kanunda öngörülen istisnai durumlarda esas sözleşme ile pay sahibine tek borç ilkesine aykırı yükümlülükler yüklenebileceği söylenebilir. Pay bedelinin ödenmemiş olduğu durumlarda borçlu sıfatı pay sahibine ait olacaktır birden fazla kişinin bir payı birlikte iktisap etmesi halinde pay bedelinden müteselsilen sorumluluk doğacaktır.
 - **İkincil yükümlülükler**, pay devirlerinin şirketin olayına bağlı olduğu hallerde esas sözleşme ile pay sahiplerine sermaye taahhüdünden Doğan borçtan başka belli zamanlarda tekrarlanan ve konusu para olmayan edimleri yerine getirmek yükümlülüğü de yüklenebilir Bu yükümlülükler ikinci bir yükümlülüklerdir. Bu yükümlülüklerin ayrıca özelliği belirli zamanlarda tekrarlanan nitelik taşınması ve konusunun para olmamasıdır. Esas sözleşmede öngörülmelelere şarttır ve yerine getirilmesi için de esas sözleşmede sözleşme cezası öngörülebilir
- 1.) **Sadakat yükümlülüğü**, anonim şirketlerde pay sahibinin ortaklığın menfaatlerini kendi menfaatlerinin üzerinde tutma ve diğer ortakların

menfaatlerine uygun hareket etme şeklinde şahıs şirketlerinde kabul edilen sadakat yükümlülüğünün bulunup bulunmadığına ilişkin olarak doktrinde görüş birliğinin bulunmadığı görülmüştür.

- 2.) **Sır saklama yükümlülüğü**, hay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkını kullanarak elde ettiği bilgilerden ortaklık sırrı niteliğindeki bilgileri saklaması gerektiği kabul edilir şirket sırrı kavramı kanununda tanımlanmamıştır şirket sırrında rakip bir şirketin bilmediği öğrenmemesi gereken şirketin zararına kullanabileceği elde etmek için çalıştığı bilgi esas alınmıştır. Bilgi alma ve inceleme hakkını kullanan Pay sahiplerinin gerçek amacı çok çeşitli olabilir eşit işlem ilkesi uyarınca her pay sahibine Bu hak tanındığı için menfaatler dengesi gereği söz konusu hakla sınırlı konulmak istenmiştir. Genel kabul gören sınır şirket sırrı bağlamında şirket menfaati olarak belirlenmiştir.

Anonim şirketlerde menkul kıymetler

Kanunda menkul kıymetler başlığını taşıyan 7.bölüm içerisinde pay senetleri intifa senetleri borçlanma senetleri alma ve değiştirme hakkını içeren menkul kıymetler düzenlenmiştir.

Pay senetleri

- Anonim şirketlerde pay senetleri payı temsil eden ve payat tedavül olana kazandıran menkul kıymetlerdir.
- Pay senetleri madde 484/bir hükmü gereğince hamiline veya nama yazılı şekilde olur.
- Payın türü değiştirilebilir dönüştürme esas sözleşmenin değiştirilmesi ile yapılır.

Pay senedi türleri

Hamiline yazılı pay senetleri

Senedin metninden veya şeklinden hamile kim ise o kişinin hak sahibi sayılacağı anlaşılan her kıymetli evrak hamile veya hamiline yazılı senet sayılır. Bu pay senetlerinin devri şirket ve üçüncü kişiler hakkında ancak zihniyetliğin geçirilmesi suretiyle payı devralan tarafından merkezi kayıt kuruluşuna yapılacak bildirimle hüküm ifade eder. Bildirimde bulunulmaması 5000 Türk lira idari para cezasıdır.

Nama yazılı pay senetleri

Belli bir kişinin adına yazılı olup da onun emrine kaydını içermeyen ve kanunen de Emre yazılı senetlerden sayılmayan kıymetli evrak nama yazılı senet sayılır. Bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı paylar ancak şirketin onayı ile devronulunabilir. Kanunda veya esas sözleşmede aksi öngörülmedikçe nama yazılı paylar herhangi bir sınırlandırmaya tabi olmaksızın devredilebilirler. Devralanın ödeme yeterliliği şüpheli ise ve şirket ve istenen teminatı verilmemişse şirket devralan kişiyi pay sahibi olarak kabul etmeme imkanına sahiptir.

Kanun koyucu pay sahipleri kompozisyonunu korumak için esas sözleşme ile pay devrine sınırlamalar getirebileceğini düzenlemiştir. Bu şekilde nama yazılı payların devrini sınırlayan

esas sözleşme hükümlerine sözleşmesel bağlam hakkında bağlam hükmü öngörülen nağma yazılı paylara veya pay senetlerine de bağlı nama yazılı pay ya da pay senetleri adı verilir.

Sözleşmesel bağlam şirket sözleşmesi yerine pay senedi veya pay defteri üzerinde belirtilecek tesis edilemez bağlam hükmü sadece nama yazılı paylar ve pay senetleri için öngörülebilir. Bunların Anonim şirketi nama yazılı paylarının borsaya kote edilip edilmediğine göre iki başlık altında incelenmesi mümkündür,

1.) **Borsaya kota edilmemiş nama yazılı paylar**, şirket borsaya kote edilmemiş nağme yazılı payların devrinde devralan kişiyi pay sahibi olarak tanımayı üç halde reddedebilir ve bu şartlar esas sözleşme ile ağırlaştırılmaz.

- 1) Esas sözleşmede öngörülmüş önemli bir sebebi ileri sürerek devrin şirket tarafından reddedilmesi
- 2) Şirket devrede ne paylarını başvurma anındaki gerçek değeri ile kendi veya diğer pay sahipleri ya da üçüncü kişiler hesabını almayı önererek onay istemini reddetme
- 3) Devralan payları kendi adına ve hesabına aldığını açıkça beyan etmezse şirket devrim pay defterine kaydını reddedebilir

2.) **Borsaya kota edilmiş nam'a yazılı paylar**

Borsaya kota edilmiş nama yazılı paylarda bağlan düzenlemesi payları borsaya kote edilmemiş olan şirketlere kıyasla amaca daha az hizmet edecek olsa da kanun koyucu bu şirketlere de yabancılaşma tehlikesine önlem olarak esas sözleşme ile bağlan hükmünü kararlaştırma imkanı vermiştir.

İlmühaberler

Yönetim kurulu kararı gereğince pay senedi bastırılıncaya kadar pay senetlerinin yerine geçici olarak çıkarılan menkul kıymete denir. Hamiline yazılı pay senetlerinin yerine geçici olarak çıkarılan il mühaberlere kıyas yoluyla nama yazılı pay senetlerine ilişkin hükümler uygulanır. Hükmün noma yazılı pay senetleri yerine çıkarılabilecek ilmühaberlere de uygulanabileceği kabul edilir.

İntifa senetleri

Pay sahipliği Hakkı vermeyen intifa senetleri net kararı tasfiye sonucunda kalan tutara katılma veya yeni çıkarılacak payları alma hakları bahşeden bildirici nitelikte menkul kıymetlerdir. Genel kurul esas sözleşme uyarınca veya esas sözleşmeyi değiştirerek bedeli kanuna uygun olarak yok edilen payların sahipleri alacaklılar veya bunlara benzer bir sebeple şirketle ilgili olanlar lehine intifa senetleri çıkarılmasına karar verebilir. Kurucular için çıkarılanlar da dahil olmak üzere intifa senetleri Emre ve hamiline yazılı olabilir.

Borçlanma senetleriyle alma ve değiştirme hakkını içeren menkul kıymetler

Her çeşidi ile tahviller, finanman bonoları, varlığa dayalı senetler bir gün iskonto esası üzerine düzenlenenler de dahil diğer borçlanma senetleri alma ve değiştirme hakkına haiz senetler ile her çeşit menkul kıymetler aksi kanunlarda öngörülmedikçe ancak genel kurul kararı ile çıkarabilirler. Genel kurul bu kararı kanunlarda ve esas sözleşmede farklı bir

düzenleme yoksa sermayenin en az %75'ini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla alır. Aksi kanunda öngörülmemiş ise genel kurul herhangi bir menkul kıymetini çıkarılmasını ve hükümleriyle şartlarını saptamak yetkisini en çok 15 ay için yönetim kuruluna bırakabilir. Yetkilendirme kararının verilmesi için de sermayenin en az %75'ini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oy vermesi gerekir.

Anonim şirketlerde sona erme ve tasfiye

Anonim şirketlerin sona ermesi

1. İnfisah sebepleri

Kanunda veya esas sözleşmede öngörülen sebeplerin gerçekleşmesi sonucunda başka bir karar alınmasına gerek olmaksızın şirketin kendiliğinden sona ermesine yol açan sebeplerdir. Aşağıda sayılmıştır,

- Sürenin sona ermesi
- İşletme konusunun gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkansız hale gelmesi
- Esas sözleşmede sayılan infisah sebebinin gerçekleşmesi
- Şirket sermayesinin 2/3'ünün karşılıksız kalması
- Anonim şirketin iflası

2. Fesih sebepleri

- Genel kurul kararıyla fesih, özel bir sebep gözetmeksizin bir kesin test edilmesine yönelik genel kurul kararı verilebilir. Madde 421/3 ve 4 sayılı fıkralardaki yeter sayılarına uygun şekilde Bu karar alınabilir. Yani fesih kararı için sermayenin %75'ini oluşturan Pay sahiplerinin ya da temsilcilerinin olumlu oylarıyla alınır.
- Mahkeme kararıyla fesih, kendisine yetki verilmiş olan kişi ya da makamların başvurması üzerine yetkili ve görevli mahkeme gerekli incelemeleri yaptıktan sonra şirketin sona ermesine ilişkin fesih kararı verebilir, ticaret kanunu'nda yer alan fesih halleri şu şekildedir,
 - 1.) Şirketin zorunlu organlarının mevcut olmaması
 - 2.) Kamu düzenine ve işletme konusuna aykırı faaliyetlerde bulunmak
 - 3.) Şirket esas sözleşmesinde öngörülen fetih sebeplerinin gerçekleşmesi
 - 4.) Haklı sebeple fesih (Pay sahiplerinin şirketten çıkma imkanlarının ortadan kalkması gibi durumlarda söz konusu olabilir)

Anonim şirketin tasfiyesi

İnfisah ya da fesih sonrasında ticaret sicilinden terkin edilene kadar geçen süreçte anonim şirket tasfiye aşamasındadır. Şirketin tüzel kişiliği devam etse de faaliyetleri eskisine nazaran kısıtlanır ve sadece tasfiyeye yönelik işlemler yapılabilir.

Tasfiye dönemi şirketin tüzel kişiliğinin devam ettiği ve 3. Kişilerle, kamu ile olan tüm borç alacak ilişkilerinin sona erdirildiği, Kalan bakiyenin ortaklara tasfiye payı olarak dağıtıldığı, akabinde şirketin sicil kaydının silinerek tüzel kişiliğin sona erdirin diye zaman aralığıdır.

Tasfiye halindeki anonim şirketin özellikleri

- Sona erme sebeplerden birisinin gerçekleşmesi ile tasfiye aşamasına geçilir. Bu aşamaya geçmek için ayrı bir işlem yapılması ya da karar alınmasına gerek yoktur şirket kendiliğinden bu aşamayı geçer.
- Şirketin tüzel kişiliği varlığını sürdürmeye devam eder. Şirket yöneticilerinin ticaret siciline başvurarak şirketin sicil kaydını terkin ettirdiği zaman ortadan kalkar.
- Şirketin amacı değişir. Amaç artık kendiliğinden tasfiye amacına dönüşür. Artık kural olarak sadece tasfiyeye yönelik işlemler yapılabilir. Yani şirketin hak ve fiil ehliyeti bakımından tasfiye işlemleri ile kısıtlanması ve değişmesi söz konusudur. Yalnızca tasfiyeye yardımcı olmak ve mevcut işi tamamlamak amacıyla kısa süreli iş alınabilir.
- Şirketin ticaret unvanı zorunlu ek alır. Ve unvanının yanına tasfiye halindedir ibaresi eklenmek zorunludur.
- Şirketin organları varlığını sürdürmeye devam eder. Zorunlu organları yani genel kurul ve yönetim kurulu tasfiye aşamasında da görevlerini sürdürmeye devam eder. Esas sözleşme ile veya genel kurul kararıyla ayrıca tasfiye memuru seçilmişse yönetim kurulu tasfiye memuru sıfatıyla da işlemleri yürütür.

Tasfiye memurları

- Anonim şirketin tasfiye aşamasındaki işlemleri 1 ya da daha fazla kişi olabilen tasfiye memurları tarafından yerine getirilir.
- Tasfiye memurlarının atanması 4 şekilde gerçekleşebilir,
 - 1.) Tasfiye memurları esas sözleşme ile tayin edilebilir.
 - 2.) Genel kurul kendi takdirine göre şirketin işlerini yürütebilecek nitelikte mevcut Ortaklar arasından veya yönetim kurulu üyelerinden ya da üçüncü kişiler arasından seçeceği kişi veya kişileri tasfiye memuru olarak tayin edebilir.
 - 3.) Şirketin feshine mahkemenin karar vermesi halinde tasfiye memuru da mahkeme tarafından tayin edilebilir.
 - 4.) Tasfiye halindeki anonim şirketin Pay sahiplerinin haklı talebi üzerine ve sebeplerin varlığı halinde mahkeme tasfiye memurlarını görevinden alabilir yerlerine yenilerini atayabilir.
- Sayılan bu ilk üç halden biri ile tayin edilen tasfiye memurları, yönetim kurulu tarafından ticaret siciline tescil ve ilan edilir.
- Bu memurlar idare ve temsil yetkisine sahip olsalar da özellikle genel kurulun yetkilerini kullanamazlar.
- Tasfiye memurları kendilerine verilen görevleri kural olarak bizzat yerine getirmek zorundadır.
- Tasfiye memurlarının 3. Kişilerle tasfiye dışında yaptıkları işler şirketi bağlar.
- Tasfiye memurlarının görevlerini ifa etmeleri esnasında işledikleri haksız fiilden şirket tüzel kişiliği de sorumlu tutulur.

Tasfiye işlemleri

Esasen tasfiye memurları tarafından ve aynı zamanda onların görevi olarak kabul edilen iş ve işlemleri ifade eder. Tasfiye memurlarının göreve başladıktan sonra yapmaları gereken ilk

işleri şirketin içinde bulunduğu mali durumu tespit etmek amacıyla envanter ve bilanço hazırlayarak bunu genel kurul onayına sunmaktır.

Buna ilaveten tasfiyenin uzun sürmesi halinde her yılın sonunda ayrıca bilanço hazırlanarak genel kurula sunulur. Bir diğer önemli iş ise şirketin alacaklılarına ulaşarak alacaklarının ödenmesidir. Alacaklarını bildiren veya alacaklı olduğunu gösterir belgeleri sunan olacaklıların alacakları ödenir. Sona ermeden önce başlamış işlerin bitirilmesi aktiflerin paraya çevrilmesi işlemlerine de tasfiye memurları tamamlamaktadır.

Ticaret sicilinden terkin

Tasfiye işlemlerinin bütünüyle tamamlanmasının ardından tasfiye memurları şirketin ticaret unvanının sicilden silinmesini talep ederler. Ticaret sicil müdürlüğü tasfiye işlemlerinin eksiksiz yapıp yapılmadığını kontrol ettikten sonra şirkete ve ticaret unvanının ticaret sicilinden terkin eder.

Ek tasfiye ve tasfiyeden dönme

Tasfiye işlemleri tamamlanmış görünmesine rağmen ilave bazı işlerin ortaya çıkması halinde ek tasfiye söz konusu olur. Özellikle tasfiye esnasında gözden kaçan bazı mal varlığı unsurlarının sonradan fark edilmesi gibi önemli hususların varlığı halinde son tasfiye memurları yönetim kurulu üyeleri pay sahipleri ve alacaklılar şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden bu eklemler sonuçlandırılıncaya kadar şirketin yeniden tescilini isteyebilir.

Mesela şirketin kayıtlarında yer almayan ancak şirket adına tapuda tescilli bir taşınmazın tasfiye esnasında gözden kaçması ve sonradan durumun öğrenilmesi halinde tapuda Malik hanesinde yazılı olan tüzel kişilik artık hukuk aleminde bulunmamaktadır.

İflas nedeniyle sona erme halinde iflas kaldırılmış veya iflas konkordato'nun uygulaması ile sona ermişse şirket devam eder. Tasfiye memuru iflasın kaldırıldığına ilişkin kararı ticaret siciline tescil ettirir ve tescil talebine kaybederlerinin ve tasfiye paylarının pay sahipleri arasında dağıtımına başlanmadığına ilişkin belgede eklenir.

Anonim şirketlerde hukuki sorumluluk

Sorumluluğun şartları

- 1.) Zarar (Anonim şirketi yönetici veya denetçilerinin faaliyetlerinden dolayı mal varlığında haksız bir azalma yaşayan veya muhtemel bir artıştan mahrum olan başta şirket tüzel kişiliği olmak üzere pay sahibi ve alacaklar zarar görmüş sayılır Bu zarar neticesinde tazmin ettirilebilmeleri için doğrudan sorumlu olanlara karşı dava açılabilir. Anonim şirketlerde dolaylı zararda kabul edilir.)
- 2.) Kanuna veya esas sözleşmeye aykırılık (şirket kurucularının yöneticilerinin ya da denetçilerinin sorumluluğunun kaynağı kanun veya esas sözleşmedir. Örneğin anonim şirketin sermaye ve mal varlığının korunmasına yönelik alınan önlemler kapsamında yer alan sorumluluk halleri şu şekilde örnek gösterilebilir, belgelerin ve beyanların

kanunu aykırı olması ya da sermaye hakkında yanlış beyanlar ve ödeme yetersizliğinin bilinmesi yahut Haktan para toplamak)

- 3.) illiyet bağı (kusurlu davranış ile zararlı sonuç arasında aranan bağıdır. Dolaylı zarar da kabul edildiği için anonim şirketlerde illiyet bağının çerçevesi genişlemiştir. Pay sahipleri ve şirket alacaklıları kendileri doğrudan zarar görmemiş olsalar da hiç şirket tüzel kişiliğinin uğradığı zarardan dolayı sorumluluk davası açabilmektedir bununla birlikte yine de şirketin uğradığı zarar ile sorumluların kusurlu davranışları arasında uygun iyiliyet bağının bulunması gerekir.)
- 4.) Kusur (günümüzde sorumluluk davası açmak isteyen muhtemel davacılar kanun ve esas sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerinin ihlalini zararı ve sorumluluk düşüncelerinin kusurunu ispat etmek durumundadır böylece önemli bir kolaylık olan kusur karinesinden günümüzdeki davacılar yararlanamaz. Kusurun ispatı noktasında gerek yönetim kurulu üyelerine gerek denetçilere kanun ile birtakım yükümlülükler getirildiği açıktır. Dolayısıyla davacıların yükümlülüklerin ihlal edildiğini ve zararlı sonucunu ortaya çıktığını ispatlamaları halinde sorumlulukların kusurlu olduklarını ispatlaması çok daha kolay hale gelir.)

Hukuki sorumluluğa hakim olan ilkeler

1.) Sorumluluğun akdi olması

Yönetim kurulu üyeleri ile diğer yöneticiler, denetçiler ve tasfiye memurları ile şirket arasındaki sözleşme ilişkisinden dolayı sorumluluk bahsinde sözleşme ilkeleri uygulanır.

2.) Sorumluluğun müteselsil olması

Anonim şirketin zarara uğramasına sebep olan sorumluluk su üyelerinin kural olarak hem eski hem de yeni kanunda zarar görene karşı müteselsilen sorumlu oldukları kabul edilir ancak her iki kanunun düzenlenmesinde sorumluluk sistemini temelden değiştiren önemli bir farklılık göze çarpmaktadır ki eski kanundaki mutlak teselsül sistemine karşı Yeni kanunda farklılaştırılmış teselli kabul edilmiştir.

1) Mutlak teselsül

Sorumluluk suçlarının kusurlarının ağırlığına bakılmaksızın zarardan birlikte sorumlu oldukları kabul edilmekte ve alacaklılar herhangi bir borçludan tazminatın tamamını talep edebilmekteydi. Alacaklılar bakımından kolaylık sağlamakla birlikte özellikle az kusurlu ve fakat ödeme kabiliyeti bulunan kişiler açısından adil olmayan sonuçları ortaya çıkarmaktaydı. Bu tür müteselsil sorumlulukta sorumluluk suçlarının kusurlarının ağırlığı sadece iç ilişkideki rücu esnasında dikkate alınır.

2) Farklılaştırılmış teselsül

Şu an Türk ticaret kanunu'ndaki sorumluluk suçlarının ortaya çıkan zarardan sorumluluklarına ilişkin farklılaştırılmış teselsül sistemi öngörülür. Burada herkes kusurları oranında sorumludur. Diğer sisteme göre borçlular bakımından daha adil bir çözüm yoludur. Kişinin bireysel davranışından bir zararlı sonucun meydana gelmesi halinde bundan dolayı doğrudan ve sadece ilgili kişi sorumlu olur. Sorumluluğa ilişkin yargılama esnasında bütün

sorumluluk suçlarının ayrı ayrı değerlendirilerek aynı zararın ortaya çıkmasındaki kusurları ve katkıları tespit edilerek buna göre bir sorumluluk miktarının belirlenmesi söz konusu olur. Kanun koyucu davacının birden çok sorumlu kişiyi aynı anda dava ederek bunların sorumlu oldukları tazminat miktarının ayrı ayrı hesabını mahkemeden talep edilebileceklerini hükme bağlamıştır. Davacı sorumluluk düşüncelerinin tamamına karşı birlikte dava açabileceği gibi içlerinden bazılarına karşı dava açması da mümkündür. Zarardan sorumlu olan her bir sorumluluk süjesinin dış ilişkide ödemesi gereken tazminat tutarı o kişinin bireysel müteselsil sorumluluk tavanını ifade eder. Mahkeme yaptığı hesaplama ile her bir kişinin alacaklıya karşı sorumlu olduğu azami miktarda tespit eder ve söz konusu miktar sorumluluk süjesinin gerçekte ödemesi gereken miktar olmamaktadır. Nihai miktarın hesabı indirim sebepleri vesaire dikkate alınarak iç ilişkideki rücu davasında yapılır. Dolayısıyla sorumlu kişinin dış ilişkide sorumluluk tavanı davacının tazminat miktarına eşit olabilmekteyken iç ilişkide diğer sorumluların durumu da dikkate alınarak daha düşük kalabilmektedir. Tazminatı dış ilişkide ödemek durumunda kalan kişi ya da kişiler haklarında sorumluluk davası açılmış olsun ya da olmasın diğer tüm sorumluluk süjelerine karşı rücu davası açabilir. Hakime geniş bir takdir yetkisi veren TTK alacaklının dış ilişkide hükmü olunan tazminatını kısmen veya tamamen aldıktan sonra sorumluların kendi aralarındaki rücu ilişkisini düzenler.

Sorumluluk davası

Davacıların toplam zararı ve sorumluluk miktarını baştan tespit etmelerinin oldukça zor olduğu gerçeği karşısında davaların genellikle belirsiz alacak davası şeklinde ikame edilmesi söz konusu olur. Bunun yanı sıra zarar miktarının önceden bilinmesi halinde belirsiz alacak davasına başvurulmamalıdır.

Davacılar

1.) Anonim şirket

Sorumluluk davasının açılmasına karar verilmesi ve bunun icra edilmesi yönetim kurulunun yetki ve görevi olarak kabul edilmelidir. Şirketin uğradığı zarara yönetim kurulu üyelerinin tamamının yol açması halinde bu kişilerin kendi aleyhlerine dava açma kararı almaları pek mümkün görünmez. Genel kurulun yönetim kurulunu ibra etmemesi üzerine Bu kişiler hakkında sorumluluk davası açılması söz konusu olur.

2.) Pay sahipleri

Pay sahiplerinin dava açma hakkı doğrudan ve dolaylı zarar halinde iki farklı şekilde ortaya çıkar. Şirketin zararı uğramasına rağmen tazminat talep edilmemesi halinde herhangi bir asgari pay sahipliği sınırı aranmaksızın tüm pay sahiplerine dava açma hakkı tanınır.

3.) Şirket alacaklıları

Şirketin yönetici ve denetçilerinin yaptıkları kusurlu davranışlar ile şirket alacaklılarına doğrudan zarar vermeleri mümkündür. Ödemenin geciktirilmesi veya

şirketin içinde bulunduğu durumun bağımsız denetim raporunda gösterilmemesi gibi hallerde şirket alacaklıları doğrudan zarar görebilir ki bu durumda alacaklılara uğradıkları zararın tazmini için ilgililere karşı doğrudan sorumluluk davası açma imkanı verilmiştir. Şirketin alacaklılarının dolaylı zarar halinde dava açılabilmesi için şirketin iflas etmesi şartına bağlanmıştır

Davalılar

1.) Kurucular

Anonim şirkette kurucular pay taahhüt edip esas sözleşmeyi imzalayan gerçek ve tüzel kişilerdir. Bu işlemlerin 3. Kişiler hesabına yapılması halinde Bu kişiler de kuruluştan Doğan sorumluluk bakımından kurucu sayılırlar. Sorumluluğun kaynağına göre sadece kuruculara dava açılabilceği gibi diğer ilgililerin de kusurunun bulunması halinde kurucularla birlikte kusurlu davranışa katılan diğer sorumluluk subjelerine de dava açılabilir.

2.) Yönetim kurulu üyeleri

Esas sözleşme veya genel kurul kararı ile tayin edilmiş ve ticaret siciline teslim edilmiş bulunan yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açılabilir.

3.) Diğer yöneticiler

Genel müdür, Genel müdür yardımcısı, müdür, direktör şeklinde isimlendirilen yöneticiler hukuki açıdan kural olarak ticaret temsilci veya ticari vekil olarak nitelendirilirler. Bu yöneticiler genellikle anonim şirketinin temsil yetkisine sahip yöneticisi olmakla beraber hukuki statüleri işçi konumundadır. TTK madde 553 hükümlerine göre sorumlu olurlar.

4.) Denetçiler

Bağımsız denetçilerin yanı sıra anonim şirketteki azınlığın bilgiye ulaşmasını sağlamak ve yöneticilerin yaptıkları bazı iş ve işlemlerin incelenmesi amacıyla özel denetçi tayini öngörülmüştür. Bu denetçilerin de kusurlarının ispatlanması yukarıda izah edildiği üzere diğerleri ile aynı şekilde gerçekleşir.

5.) Tasfiye memurları

Şirketin sona ermesinin arkasından tasfiye aşamasındaki işlemler tasfiye memurları eliyle yürütülür. Tasfiye memurlarının ayrıca atanmaması halinde yönetim kurulu bu sıfatla tasfiye işlemlerini gerçekleştirir. Şirkete ayrıca atanan tasfiye memurlarının yaptıkları işlemlerde kusurlu hareket etmeleri halinde tasfiye memurları sorumlu olurlar ve aleyhlerine dava açılır

Görevli ve yetkili mahkeme

Sorumluluk davası şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi'nde açılır. Alacak ve tazminat talepli olan sorumluluk davası açılmadan önce zorunlu olan arabulucuya başvurulması gerekir.

Sorumluluğu ortadan kaldıran haller

1. Kusursuzluğun ispatı (yetki devri hali)

Yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin ve diğer yöneticilerin zararlı sonuç doğuran işlemle ilgili kusurlarının bulunmaması halinde sorumlu olmayacakları açıktır. Yapılan işlemle ilgili gerekli her türlü özenin gösterilmesi ve araştırmanın yapılması ayrıca uzman raporlarının alınmış olması halinde yine de zararlı sonuç meydana gelirse artık bu kişilerin kusurlu oldukları ve dolayısıyla sorumlulukların meydana geldiği ileri sürülemez. Ayrıca yönetim kurulu devredilemez yetki ve görevleri ile ilgili olarak bir başkasından yardım alsalar dahi sorumluluk doğrudan yönetim kurulu üyelerine ait olacaktır. Devletlemez yetkiler dışında Kanun koyucu tarafından usulüne uygun yetki devri ile birlikte özellikle yönetim kurulunun ve diğer üst düzey yöneticilerin sorumluluktan kurtulabilecekleri öngörülmüştür.

2. İbra

Kelime anlamı olarak borçtan kurtarmak anlamına gelir. Şirketler hukukunda şirketin yönetimi ve denetimi ile görevli kişilerin ilgili dönem itibarıyla şirkete karşı sorumlu olmadıklarının genel kurul kararıyla tespit edilmesidir. Anonim şirket genel kurulun ilgililer hakkında ibra kararını toplantı ve karar yeter sayılarına uymak kaydıyla açık ibra ya da örtülü ibra şeklinde alabilir. Açık ya da zımni şekilde alınmış ibra kararının öncelikle şirket tüzel kişiliğinin ibra'nın kapsadığı açıklanan maddi olaylara dair yönetici ve denetçilerle ilgili olarak menfi borç ikrarı anlamına geldiğini ve sorumluluk davası açma hakkını ortadan kaldırdığını belirtmek gerekir. İbrahim kararının alınması ile birlikte şirket ve karara olumlu oy veren ve ibra kararını bilerek payı devralan pay sahipleri ibra edilmiş bulunan yönetici ve denetçilere karşı sorumluluk davası açamazlar. İbra'nın kaldırılabilir kaldırılamadığı hususu ise oldukça tartışmalı bir konudur yargıtayın yerleşik içtihatları çerçevesinde ibra kararının yeni bir genel kurul kararı ile kaldırılamayacağı şeklinde kanunu açık hüküm konulara çözümlenmiştir.

3. Zamanaşımı

Sorumlu olanlara karşı tazminat isteme Hakkı davacının zararı ve sorumluyu öğrendiği andan itibaren 2 ve herhalde zarara doğuran fiilin meydana geldiği günden itibaren 5 yıl geçmekle zaman aşımına uğrar ayrıca sorumluluğu doğuran fiilin aynı zamanda cezayı gerektirmesi ve Türk ceza kanunu'nda daha uzun bir zaman aşımı süresine tabi olması halinde tazminat davasına da bu zaman aşımı süresi uygulanır.

Kamu borçlarından sorumluluk

Anonim şirket ortakları için geçerli olan tek borç ilkesi sebebiyle ortakların şirketin borçlarından sorumlu olmadıkları daha önce izah edilmişti. Bunun yanı sıra şirketin kamu borçlarından dolayı şirket tüzel kişiliğinin yanı sıra yönetim kurulu üyelerinin de sorumlu oldukları ttk'da ve vergi Usul kanunu'nda kararlaştırılmıştır. Anonim şirket ortaklarının ilave bir kefalet, aval veya Garanti vermemeleri halinde şirket borçlarından dolayı sorumlulukları sınırlıdır .

Cezai sorumluluk

Türk ticaret kanunu madde 562'de uzun ve ayrıntılı şekilde cezai sorumluluk gerektiren fiiller ve bunlara uygulanacak cezalar hükme bağlanmıştır. Sadece anonim şirketlerdeki sorumluluğu düzenleyen özel hükümler olan 549 550 551 ve 552 sayılı maddelerde yer alan fiilleri işleyenler hakkında hapis cezası öngörülmüştür. 562'de belirtilen fiillerin takibi şikayete bağlı suç kapsamında oldukları ve ilgililerin şikayeti üzerine soruşturma başlatılacağı da belirtilmiştir. Bu suçların takibinin resen yapılacağına ilişkin 563 hükmü de yürürlükten kaldırılmıştır sonuç olarak artık bu maddede sayılan suçların takibinin şikayete bağlı olduğu kabul edilmelidir.

Limited şirketler

(Hocamız derste Limited şirketler kapsamında gelecek soruların ancak Limited şirkete Has hükümler içeren konulardan geleceğini belirtti Bu sebeple Anonim şirketi Atıf yapılan konulardan Limited şirketlere ilişkin soru gelmeyecektir.)

- Ülkemizde sayı itibarıyla en fazla kullanılan şirket türüdür.
- Limited şirketler anonim şirket gibi saf bir sermaye şirketi değildir çünkü kanundaki düzenlemede şahıs şirketlerine ilişkin birtakım özelliklerinin Limited şirketler bakımından hala geçerli olduğu görülmektedir.
- Limited şirketlerde şahıs şirketlerinin özelliklerinin hala bir kısmının geçerli olduğunu söylenmesinin sebepleri şu şekildedir sıralanabilir,
 - 1.) Limited şirket ortaklarının sayısının daha ziyade az olması
 - 2.) ortakların birbirlerinin şahsına güvenerek şirketi ortak olmaları
 - 3.) şirkette pay devrinin zorlaştırılmış olması
 - 4.) şirketten çıkma ve çıkarılmaya imkan sağlanması
 - 5.) bazı genel kurul kararlarının alınabilmesi için sermaye ve payların nitelikli çoğunluğunun birlikte aranması gibi hususlardır.
- Limited şirketleri sermaye şirketlerine yaklaştıran özellikler ise şu şekilde sıralanabilir,
 - 1.) Şirketin ortaklarının şirket borçlarından sınırlı şekilde sorumlu olması
 - 2.) Şirket denetiminin anonim şirketlerdeki bağımsız denetim sistemine tabi kılınması
 - 3.) Genel kurul ve müdürlerin yetki ve görevlerinin ayrıştırılması
 - 4.) Genel kurulun nitelikli çoğunluk ile alacağı kararla müdürlerin görevden alınabilmesi
 - 5.) İdare ve temsil yetkisinin sınırlandırılması
 - 6.) Tek ortaklı şirkete müsaade edilmiş olması
 - 7.) Anonim şirketlere ilişkin birçok hükme atıp yapılmış olması Limited şirketlerin sermaye şirketi özelliğini ön plana çıkarır.
- Limited şirketi Türk ticaret kanunu'nda açıkça ticaret şirketi ve sermaye şirketi olarak kabul edilmiştir. Bu durumun Limited şirketler açısından bazı sonuçları vardır,
 - 1.) Ortaklarından bağımsız bir tüzel kişiliğe sahiptir
 - 2.) Hak ve fiil ehliyetine sahiptir
 - 3.) Kurulduğu andan itibaren tacir sıfatı bulunur
 - 4.) Kendi borçlarından dolayı sınırsız şekilde sorumludur.

Limited şirketlerin bir takım temel özellikleri

- **Kişi (şahıs)** , yeni kanun ile birlikte ortak sayısının bir kişi olarak belirlenebilmesi ilkesi Limited şirketler içinde geçerlidir. Buna göre Limited şirketlerinin ortak sayısı en az 1 en fazla 50 olabilir. Limited şirketlerin ortaksız kalmasına yol açacak şekilde tüm paylarını iktisap etmesi kabul edilmemiştir. Limited şirketinin ortaklarının 50 kişiyi aşması durumunda nasıl bir yol izleneceği kanunu da belirtilmemiştir. Böyle bir durumla karşılaşıldığında kanunun emredice nitelikteki bu hükmüne aykırı olarak yapılan devir işleminin geçersiz olacağı düşünülmelidir.
- **Ticaret unvanı**, Limited şirketler ticaret şirketi kapsamında olduklarından tüzel kişi tacir sayılırlar. Konu ticaret unvanı belirlemek durumunda olduklarından ünvanlarında işletme konusu ile şirketi ve türünü gösteren ibarenin bulunması gerekli ve yeterlidir.
- **Esat sermaye ve pay**, Limited şirketlerin esas sermayesi en az 50.000 TL olmalı ve şirketin esas sözleşmesinde miktarı ve Ortaklar tarafından taahhüt edildiği belirtilmelidir. Sözleşmede yazılı olan tutarın esas sözleşmenin değiştirilmesi usulüne uygun olarak sermayenin artırılması veya istisnai hallerde azaltılması mümkündür. Şirket sözleşmesinde her bir payın itibari değerini en az 25 TL ve katları şeklinde belirleyip göstermek gerekli. Ancak belirtmek gerekir ki burada anonim şirketlerdeki gibi gerçek anlamda sermayenin paylara bölünmesinden bahsedilmemektedir. Ortakların oy hakkının payların itibari değerine göre hesaplanmasının esas sermayenin paylara bölünmesi anlamına gelmediği hükme bağlanmıştır dolayısıyla anonim şirketlerde olduğu gibi ortakların haklarının belirlenmesinde esas alınan sermaye payı ile Limited şirketteki esas sermaye payı birebir aynı değildir.
- **İşletme konusu**, kanunen yasak olmayan her türlü ticari amaç için kurulabileceği kanunda açıkça hükmü bağlanmıştır.
- **Tüzel kişilik**, limited şirket diğer ticaret şirketlerinde olduğu gibi tescil edildiği andan itibaren tüzel kişiliğe sahiptir. Ultra vires ilkesi kaldırıldı için limited şirket amacı ve konusu dahilinde hakları kullanabilir borç altına girebilir.
- **Ortakların sınırlı sorumluluğu**, sermaye şirketlerine rengini veren özellik olan ortakların şirket borçlarından sınırlı sorunlu olması kural olarak limited şirketler bakımından da geçerlidir. Ödenmemiş olan sermaye borcundan dolayı şirket alacaklılarının ortağı doğrudan takip etme yetkisinin bulunmadığı kabul edilmelidir. Ortakların sermaye koyma borcuna ilaveten ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin yanı sıra kamu borçlarından da sorumlu olmaları kanunen kabul edilmiştir.

Kuruluş

Limited şirketler kural olarak anonim şirketlere ilişkin hükümler kapsamında yeni şirket kuruluşu esasları çerçevesinde kurulurlar.

Şirket sözleşmesi

Kuruluş için öncelikle kanunda belirtilen şartları içeren yazılı sözleşmenin kurucular tarafından ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanması gerekir. Şirket sözleşmesinde yer alabilecek hususlar ile ilgili olarak Anonim şirketler bakımından ayrıntılı şekilde incelenmiş bulunan Emre bütün hükümler ilkesi Limited şirketler için de geçerli kılınmıştır.

Şirket sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu kayıtlar

- 1.) Şirketin ticaret unvanı ve merkezinin bulunduğu yer.
- 2.) Esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde şirketin işletme konusu.
- 3.) Esas sermayenin itibarı tutarı esas sermaye paylarının sayısı itibari değerleri varsa imtiyazlar, esas sermaye paylarının grupları
- 4.) Müdürlerin adları soyadları ünvanları vatandaşlıkları
- 5.) Şirket tarafından yapılacak ilanların

Şirket sözleşmesinde asgari olarak yer alması gereken hususlar bu şekilde sıralanabilir. Sözleşme tescil için ticaret siciline götürüldüğünde sicil müdürü veya yetkilendirdiği kişi tarafından Bu hususların olup olmadığı resen incelenecektir.

Şirket sözleşmesinde yer alması halinde bağlayıcı olan kayıtlar

Aslında iki taraf arasında sınırlı etkisi olan hükümlerin şirket sözleşmesine konulması halinde şirketler hukuku bağlamında etkiye sahip olması ve şirkete ortak olan herkese karşı ileride sürülebilecek niteliğe bürünmesi söz konusu olur. Söz konusu kayıtlar şu şekilde gösterilebilir,

- 1.) Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılmasına ilişkin Kanuni hükümlerden ayrılan düzenlemeler
- 2.) Ortaklara veya şirkete esas sermaye payları ile ilgili olarak önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları tanınması
- 3.) Ek ödeme yükümlülüklerinin öngörülmesi bunların şekil ve kapsamı
- 4.) Yan edim yükümlülüklerinin öngörülmesi bunların şekli ve kapsamı
- 5.) Belirli veya belirlenebilir ortaklara veto hakkı veya bir genel kurul kararının oylanması sonucunda oyların eşit çıkması halinde bazı ortaklara Üstün oy hakkı tanıyan hükümler
- 6.) Kanunda ya da şirket sözleşmesinde öngörülmüş bulunan yükümlülüklerin hiç ya da zamanında yerine getirilmemeleri halinde uygulanabilecek sözleşme cezası hükümleri
- 7.) Kanuni düzenlemeden ayrılan rekabet yasağına ilişkin hükümler
- 8.) Genel kurulun toplantıya çağrılmasına ilişkin özel hak tanıyan hükümler
- 9.) Genel kurulda karar alma, oy hakkına ve oy hakkının hesaplanmasına ilişkin Kanuni düzenlemeden ayrılan hükümler
- 10.) Şirket yönetiminin 3. Bir kişiye bırakılmasına ilişkin yetki hükümleri
- 11.) Bilanço karının kullanılması hakkında kanunda ayrılan hükümler
- 12.) Çıkma hakkının tanınması ile bunun kullanılmasının şartları bu hallerde ödenecek olan ayrılma akcesinin türü ve tutarı
- 13.) Ortağın şirketten çıkarılmasına ilişkin özel sebepleri gösteren hükümler
- 14.) Kanunda belirtilenler dışında öngörülen sona erme sebeplerine dair hükümler

Sözleşmenin onaylanması

Şirket sözleşmesinin şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticari sicili müdürlüğünün yetkilendirdiği personel huzurunda imzalanması gerekir. Anonim şirketlerde olduğu gibi Limited şirketler bakımından da kurucuların beyan verme zorunluluğu ortadan kaldırılmıştır.

Tescil ve ilan

Ön şirket müessesesi limited şirket bakımından da mevcuttur. Şirketin tüzel kişilik kazanana kadar geçen dönemde ön Limited şirket olduğu ortaya çıkmaktadır ve bu dönemde Ortaklar arasında kural olarak şirket sözleşmesi hükümleri uygulanır. Ancak sözleşmede hüküm bulunmayan hallerde ve özellikle dış ilişki bakımından adi şirket hükümlerinin uygulanması düşünülebilir. Bunun dışında bildiğiniz üzere Limited şirket sözleşmesinin ticaret siciline tescil edilmesi ile tüzel kişilik kazanır.

Şirketin kuruluşundan önce yapılan işlemler ve masraflar

Şirketin kurulmasından önce yapılan işlemlerin ve masrafların akıbetine ilişkin olarak anonim şirketlere paralel şekilde özel bir düzenleme yer verilmiştir. Buna göre şirketin tüzel kişilik kazanmasını ardından daha önce şirket adına ve hesabına yapılan masrafları kabul etmesi gerekir ve şirket tarafından kabul edilmeyen kuruluş giderleri ile diğer masraflardan kurucular sorumlu olur. Bunları şirket ortaklarına rücu etme hakları da bulunmamaktadır.

Ya sizden önce yapılan işlemlerin sözleşmelerin ileride kurulacak şirket adına yapıldıklarının açıkça bildirilmeleri ve şirketin ticaret siciline tesciliğini izleyen 3 aylık süre içerisinde şirket tarafından kabul edilmeleri halinde bunlardan sadece şirket sorumlu olur.

Esas sermayenin özellikleri ve ödenmesi

Limited şirkete getirilebilecek olan sermayenin aynı veya nakdi unsurlarını da belirlenmesi gerekir. Şahsi sermaye unsurlarının Limited şirkete sermaye olarak getirilmesi ise mümkün değildir. Nakdi sermaye olarak taahhüt edilen miktarın şirket sözleşmesinde açıkça yazılması ve sicile tescil edilmesi gerekir. Limited şirkete getirilecek olan sermayenin tescilinden itibaren 24 ay içinde tamamının ödenmesi gerekir.

Kuruluş işlemlerindeki eksiklikler ve fesih

Kuruluş işlemlerindeki eksikliklerden dolayı ortaya çıkabilecek hukuki durum ile ilgili olarak Limited şirketler kısmında özel bir düzenleme bulunmamakta ve şirketin fethine yönelik STK madde 353 hükmüne yollama yapılmaktadır.

Limited şirketin organları ve işleyişi

Genel kurul

Genel kurulda alınan kararların icrası müdürler tarafından yerine getirilir.

Genel kurulun yetkileri

Genel kurulun münhasır yetkileri

- Şirket sözleşmesinin değiştirilmesi
- Müdürlerin atanmaları ve görevden alınmalar

- Topluluk denetçisi ile denetçilerin atanmaları ve görevden alınmaları
- Topluluk yıl sonu finansal tabloları ile yıllık faaliyet raporunun onaylanması
- Yıl sonu finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunun onaylanması kar payı hakkında karar verilmesi kazanç paylarının belirlenmesi
- Müdürlerin ücretlerinin belirlenmesi ve ibraları
- Esas sermaye paylarının devirlerinin onaylanması
- Bir Ortağın şirketten çıkarılması için mahkemeden istemde bulunulması
- Müdürün şirketin kendi paylarını iktisabı konusunda yetkilendirilmesi veya böyle bir iktisabın onaylanması
- Şirketin fesh
- Genel kurulun kanun veya şirket sözleşmesi ile yetkilendirildiği ya da müdürlerin genel kurula sunduğu konularda karar verilmesi

Esas sözleşmede zikredilmesi halinde devredilemeyecek nitelikteki bazı yetkiler

- Şirket sözleşmesi uyarınca genel kurulun onayının arandığı haller ile müdürlerin faaliyetlerinin onaylanması
- Önerilmeyen muhatap olma, önalım, geri alım ve alım haklarının kullanılması hakkında karar verilmesi
- Esat sermaye payları üzerinde rehin Hakkı kurulmasına ilişkin onayın verilmesi
- Yan edim yükümlülükleri hakkında iç yönerge çıkarılması
- Şirket sözleşmesinin madde 313 kısmının 4. Fıkrasında ortakların olayını yeterli görmemesi halinde müdürlerin ve ortakların şirkete karşı bağlılık yükümü veya rekabet yasağı ile bağdaşmayan faaliyetlerde bulunabilmelerinin onayı için gereken iznin verilmesi.
- Bir Ortağın şirket sözleşmesinde öngörülen sebeplerden dolayı şirketten çıkarılması

Yukarıda yapılan sayma dışında genel kurulun yetkilerinin sınırını 3. Kişilerin hakları ile ortakların bireysel çıkarları oluşturur.

Genel kurul toplantıları

Anonim şirketlerde olduğu gibi genel kurul toplantıları olağan ve olağanüstü olmak üzere ikiye ayrılır. Söz konusu toplantılara kural olarak Anonim şirketi hükümleri kıyasen uygulanır.

Limited şirketleri anonim şirketlerden ayıran önemli özelliklerden birisi de elden imza dolaştırmak suretiyle genel kurul kararı yani sirküler karar alınmasıdır. Ortaklardan herhangi birisinin toplantı yapılması konusunda isteği olmadığı takdirde ortaklardan birinin sunduğu gündem maddesine ilişkin metnin imzalanması suretiyle de karar alınabilir. Önerinin tüm ortakların onayına sunulması geçerlilik şartı olarak kabul edilmiştir.

Müdürler

Limited şirketlerin idare ve temsil organı olarak müdür ya da müdürler bulunmaktadır. Anonim şirketlerdeki yönetim kurulunun karşılığı olarak Limited şirketlerde müdür ya da müdürler yer alır. Limited şirkette müdür 1 ya da birden fazla kişi olabilir.

Müdürlerin seçilmesi

- Limited şirkette müdürün seçilmesi esas sözleşme veya genel kurul kararıyla yapılabilir.
- Şirketin ne şekilde idare ve temsil edileceğine ilişkin temel kurallar esas sözleşmede gösterilir.
- Şirketin idare ve temsili müdür veya müdürlere ya da birden fazla ortağı yahut bir Ortağın ya da tüm ortaklara veya 3. Kişiye verilebilir. Ancak her halükarda şirketin idare hakkının ve temsil yetkisinin en az bir ortakta olması gerekir.
- Müdürler genel kurul kararıyla atanırlar.
- Limited şirketlerde müdürlerin seçilebileceği azami süre gösterilmemiştir.

Birden fazla müdürün belirlenmesi

Birden fazla müdür bulunması halinde bunlardan birinin genel kurul tarafından başkan olarak atanması gerekir. Müdürler çoğunluğun iradesi ile karar alabilirler. Oylamada eşitlik çıkması halinde müdürler kurulu başkanının oyu Üstün sayılır bununla birlikte şirket esas sözleşmesinde müdürlerin karar alabilmelerine yönelik olarak farklı bir yöntem belirlenebilir.

Müdürlerin özellikleri

- Müdürler ortaklardan biri veya profesyonellerin şirket yönetimine dahil olmaları amacıyla dışarıdan da seçilebilir.
- Müdürler gerçek veya tüzel kişi olabilirler.

Müdürlerin görevleri

- Kanunların ve şirket sözleşmesinin genel kurula yetki vermediği her konuda yetkili kılınmışlardır.
- Bazı görevlerin devredilemez ve vazgeçilemez nitelikte olduğu belirtilmiştir. Bunlar şu şekildedir,
 - 1.) Şirketin üst düzeyde yönetilmesi ve yönetimi ve gerekli talimatların verilmesi
 - 2.) Kanun ve şirket sözleşmesi çerçevesinde şirket yönetim örgütünün belirlenmesi
 - 3.) Şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin kanunlara şirket sözleşmesine işsizliklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerinin gözetme
 - 4.) Küçük Limited şirketler hariç risklerin erken teşhisi ve yönetimi komitesinin kurulması
 - 5.) Şirket finansal tablolarının yıllık faaliyet raporunun ve gerekli olduğu takdirde topluluk finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunun düzenlenmesi
 - 6.) Genel kurul toplantısının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi
 - 7.) Şirketin borca batık olması halinde durumun mahkemeye bildirilmesi.

Müdürlerin yükümlülükleri

- Özen ve sadakat yükümlülüğü
- Rekabet yasağı
- Eşit işlem yükümlülüğü
- Müdürlerin şirketin mali durumunun bozulduğunun bildirimi yükümlülüğü

- Müdürlerin şirkete karşı borçlanma yasağı

Müdürlerin temsil yetkisi

Müdürlerin temsil yetkilerinin kapsamına yetkinin sınırlandırılması imzaya yetkili olanların belirlenmesine imza şekli ile bunların tescil ve ilanına Bu kanun anonim şirketlere ilişkin hükümleri kıyasen uygulanır.

Ticari mümessiller (temsilciler) ve ticari vekiller

Şirket sözleşmesinde farklı bir düzenleme bulunmadığı takdirde ticari temsilciler ve ticari vekiller ancak genel kurul kararıyla atanabilir. Yetkileri sınırlandırılabilir. Esasen anonim şirketlerde yönetim kuruluna ait olan söz konusu atama yetkisi ortak sayısı daha az olan Limited şirketlerde önemine binaen genel kurula bırakılmıştır.

Müdür ya da müdürlerin çoğunluğu madde 323 kapsamına girmeyen ticari mümessil veya ticari vekili her zaman görevden uzaklaştırılabilir ve bu kişi genel kurul kararı ile atanmışsa görevden alma ve yetkilerini sınırlandırmak için genel kurul gecikmeksizin toplantıya çağırılır.

Yapılan açıklamalar çerçevesinde Limited şirketi atanacak ticari vekil ve diğer tacir yardımcıları da iki grup halinde değerlendirmelidir Türk ticaret kanunu madde 631 uyarınca atanacak olan temsilciler Türk borçlar kanunu madde 547 ve devamı hükümleri gereğince atanacak ticari mümessil ve ticari vekiller olup esas sözleşmede aksine hüküm yoksa genel kurul tarafından atanırlar. Buna karşılık Türk ticaret kanunu madde 629/3 hükmünün atı ile Türk ticaret kanunu madde 367 ve madde 371/7 hükümleri gereğince Limited şirketin idaresine yönelik olarak hazırlanacak olan iki yönerge çerçevesinde sınırlı yetkilere sahip ticari vekil ve diğer tacir yardımcıları ise müdürler tarafından atanabilirler yine aynı şekilde müdür ya da müdürlerin çoğunluğunun ikinci tür ticari vekili görevden alması mümkün sayılmalıdır.

Müdürlerin sorumluluğu

Limited şirket müdürlerinin sorumluluğuna ilişkin olarak ayrı bir düzenleme konulmamış ve anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin hükümlere yollama yapılmıştır.

Denetim

Limited şirketin denetimine ilişkin kurallar anonim şirkete benzer bir şekilde düzenlenmiştir.

Limited şirketlerde ortaklık sıfatı ve buna bağlanan hukuki sonuçlar

Limited şirket pek çok açıdan anonim şirkete yakınlştırılmıştır. Bununla birlikte yine de şahıs şirketlerine ait özelliklerin bir kısmı hala geçerliliğini korumaktadır.

Ortak sıfatının kazanılması ve kaybedilmesi

Limited şirkette ortak sıfatı pay sahipliği ile kazanılmakta payların elden çıkması sonucunda da kaybedilmektedir. Anonim şirketteki pay kavramından farklı şekilde düzenlenmiş bulunan limited şirket paylarının aslen ya da devren iktisap eden kişi ortak sıfatını kazanır. Kural olarak payların usulüne uygun şekilde devredilmesi ile Limited şirketteki ortak sıfatı sona erer.

Pay defteri, anonim şirketlerde olduğu gibi limited şirkette de esas sermaye paylarını içeren bir pay defteri tutulur. Limited şirket ortaklarına pay defterini inceleme hakkı tanınmıştır. Pay defterine kayıt şirket ortaklarının devre muvafakat ettiğini göstermesi bakımından da önemlidir.

Pay senedinin düzenlenmesi ve ortak sıfatının kazanılmasındaki etkisi, limited şirkette istendiği takdirde pay senedi çıkarılabileceği düzenlenmiştir. Payın nama yazılı senede bağlanmış olmasının paya devir ve dolaşım kolaylığı sağlamayacağı bunları anonim şirket paylarına yaklaştırmayacağı veya dönüştürmeyeceği söylenmiştir. İster ispat aracı olarak ister nama yazılı şekilde çıkarılsın pay devri yine madde 595'te öngörüldüğü üzere yazılı şekilde hazırlanan devir sözleşmesi ve imzaların noterde onaylanması suretiyle yapılmak zorundadır.

Ortak sıfatını kazanılması, limited şirkette ortak sıfatının kazanılması anonim şirketlerde olduğu gibi şirket payına bağlı olarak aslen veya Devran kazanma olarak iki şekilde gerçekleşebilir. Limited şirketlerde ortaklık sıfatı, noter onaylı yazılı bir sözleşme ve ticaret siciline tescil gibi şekli şartlara bağlı olarak kazanılır. Ayrıca pay devri için şirket genel kurulunun onayı gereklidir. Bu yönleriyle limited şirketlerde ortaklık sıfatının kazanılması daha kısıtlayıcı ve resmi işlemlere bağlıdır. Buna karşılık, anonim şirketlerde pay devri ve ortaklık sıfatının kazanılması daha esnek kurallara tabidir. Tescil şartı aranmaz ve genellikle şirket onayı gerekmez. Bu farklar, şirket türüne karar verirken veya pay devri planlanırken dikkatle değerlendirilmelidir.

Ortak sıfatını kaybedilmesi, Limited şirketlerde ortak sıfatı, pay devrinin ticaret siciline tesciliyle sona erer. Bu nedenle, noter onaylı sözleşme yapılmış olsa bile tescil gerçekleşmediği sürece eski ortak hukuken ortaklık sıfatını taşımaya devam eder. Anonim şirketlerde ise pay devriyle birlikte ortaklık sıfatı da sona erer; tescil şartı aranmaz. Bu yönüyle anonim şirketlerde ortaklıktan çıkış süreci daha hızlı ve formalite açısından daha az sınırlayıcıdır.

Ortaklığın hak ve yükümlülükleri

Ortakların hakları

1.) Mali haklar

- **Kar payı hakkı** (şirketin elde ettiği kardan pay almak. Kar payının hesaplanmasında esas sermaye payının itibari değerine olan orana dikkate alınır.)
- **Tasfiye payı hakkı** (anonim şirket hükümleri uygulanır.)
- **Yeni pay alma hakkı** (her ortak esas sermaye payına uygun oranla yeni çıkarılan sermaye paylarından satın alma hakkına sahiptir.)

2.) İdari haklar

- **Genel kurul toplantısına katılma ve oy kullanma** (her ortak genel kurul toplantılarına katılma ve oy kullanma hakkına sahiptir ve Bu bağlamda ortakların artık doğal müdür olmaları ilkesi terk edildiğinden şirketin yönetimi için müdür ya da müdürlerin seçimine de katılmaları kendilerine tanınmış bir haktır.)
- **Bilgi alma ve inceleme hakkı** (her ortak müdürlerden şirketin bütün işleri ve hesapları hakkında bilgi vermelerini isteyebilir ve belirli konularda inceleme yapabilir.)
- **Çıkma ve çıkmaya katılma hakkı** (limited şirket ortakları belirli şartlar altında şirketten pay devri veya genel kurul ya da mahkeme kararıyla çıkabilirler ve bunun yanında diğer Ortaklar da şirketten ayrılmak isteyen bir ortak ile aynı şartları taşımaları halinde çıkmaya katılabilir.)
- **Haklı nedenlerle şirketin fesini isteme hakkı** (mahkeme şirketin Feshi talebi yerine davacı ocağı payının gerçek değerinin ödenmesine ve Ortağın şirketten çıkarılmasına veya duruma uygun düşen kabul edilebilir başka bir çözüme hükmedilebilir.)

Ortakların Yükümlülükleri

1. Sermaye Taahhüdünün Yerine Getirilmesi Yükümlülüğü

Ortakların temel yükümlülüğü şirkete sermaye koymaktır. TTK m. 585 ile artık sermaye taahhüdünün tamamı ödenmeden şirket kurulabilir. Nakit sermaye koyma borcu devam etmekte olup, bu borcun yerine getirilmesi için zorlayıcı hükümler öngörülmüştür. Sermaye unsurlarının şirkete konulması gerekebilir (örneğin aynı sermaye).

2. Bağlılık Yükümlülüğü

Az sayıdaki ortakların hakim olduğu şirketlerde sadakat (bağlılık) yükümlülüğü kabul edilmiştir (TTK m. 613/1). Ortaklar, şirket sırlarını korumakla ve şirkete zarar verecek davranışlardan kaçınmakla yükümlüdür. Ortaklar, genel kurul kararıyla ya da sözleşmeyle bu yükümlülükten kurtulamaz. Gerektiğinde rekabet yasağından ayrık olarak bağlılık yükümlülüğüne aykırı davranışlara izin verilebilir (TTK m. 613/4)

3. Rekabet Yasağı

TTK m. 613/2 ve 626'ya göre ortaklar, şirkete rakip faaliyetlerde bulunamazlar. Yazılı onay alınmadıkça rekabet faaliyetleri yasaktır. Aykırı davranış hâlinde, diğer ortaklar tazminat isteyebilir ya da faaliyetin şirkete devrini talep edebilir.

4. Şirkete Karşı Borçlanma Yasağı

Ortakların şirkete borçlanması TTK m. 358'e yollama ile yasaklanmıştır (özellikle müdürlük yapan ortaklar açısından önemlidir).

4. Ek Ödeme Yükümlülüğü

Limited şirketlerde esas sermaye dışında da ortaklardan ek ödeme talep edilebilir (TTK m. 603). Bu yükümlülük esas sözleşmede açıkça belirtilmelidir. Ek ödeme sadece belli şartlar

gerçekleştğinde istenebilir (örneğin şirketin mali ihtiyaçları).Tutar, esas sermaye payının katını aşamaz.

Genel Özellikler:

TTK m. 603/3-4'e göre belirli sınırlar içinde ek ödeme şartları düzenlenebilir.Esas sözleşmede hüküm bulunmazsa talep edilemez.

Ek Ödeme Yükümlülüğünün Sona Ermesi (TTK m. 604):Ortaklıktan ayrılma veya pay devriyle sona erer.Ancak şirketin tescil tarihinden itibaren 2 yıl içinde iflası hâlinde, eski ortaktan yine de ek ödeme talep edilebilir.

Ek Ödemenin İadesi:Şirketin ihtiyacı kalmazsa, serbest fonlardan karşılanmak üzere iade edilebilir.

6. Yan Edim Yükümlülüğü

Esas sözleşmeyle, hizmet veya başka katkılar da yükümlülük olarak düzenlenebilir (TTK m. 606).Nakit ödeme dışındaki bu yükümlülükler, şirket faaliyetlerine yardımcı olmayı amaçlar.

7. Haksız alınan kar paylarının iadesi yükümlülüğü

Limited şirket ortak veya müdürü haksız olarak alınan kar paylarını iade etmekle yükümlüdür. İyi niyetli olmaları halinde ortak ya da müdürün haksız alınan kar payını geri verme borcu şirket alacaklılarının haklarını ödemek için gerekli olan tutar aşamaz. Şirketin haksız alınan çağrı geri alma hakkı paranın alındığı tarihten itibaren 5 yıl iyi niyetin varlığından 2 yıl sonra zaman aşımına uğrar.

Limited Şirkette Esas Sözleşme Değişiklikleri, Sona Ermesi ve Tasfiyesi

Limited Şirkette Esas Sözleşme Değişiklikleri

Limited şirkette esas sözleşme değişiklikleri, genel kurul kararı ile yapılır. Bu değişikliklerin hayata geçirilmesi için belirli prosedürler izlenmelidir. Değişiklikler alelade veya özel nitelikte olabilir.

1. Alelade Esas Sözleşme Değişiklikleri

Genel kurul toplantıya çağrılarak değişiklik metni müdürlerce hazırlanır. Karar, toplantıya katılan ortakların belirli oranlarda oy çokluğu ile alınır ve ticaret siciline tescil edilerek yürürlüğe girer.

2. Özel Esas Sözleşme Değişiklikleri

Bu tür değişiklikler esas sermayenin artırılması veya azaltılması gibi işlemleri kapsar.

- Esas Sermaye Artırımı: Şirketin iç kaynaklarından veya yeni paylar karşılığında sermaye artırımı yapılabilir. Ortaklara, mevcut payları oranında yeni pay alma hakkı tanınır. Genel kurul kararı ile gerçekleşir ve TTK hükümlerine uygun yapılmalıdır.

- Esas Sermayenin Azaltılması: Sermayenin azaltılması, şirketin mali yapısını düzeltmek veya ihtiyaç fazlası sermayeyi geri çekmek amacıyla yapılabilir. Ancak, borca batık bir bilanço düzeltmek için yapılacaksa, ek ödeme yükümlülüklerinin karşılandığı ispatlanmalıdır. Aksi takdirde bu

amaçla sermaye azaltılamaz.

Limited Şirketin Sona Ermesi ve Tasfiyesi

1. Sona Erme

Limited şirketin sona erme nedenleri Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiştir. Şirket şu durumlarda sona erer:

- Şirket sözleşmesinde öngörülen sona erme hallerinin gerçekleşmesi,
- Genel kurul kararı,
- İflas,
- Kanunda belirtilen diğer sebepler.

Ortaklar veya alacaklılar mahkemeye başvurarak şirketin feshi talebinde bulunabilir. Mahkeme, gerekli incelemeleri yaparak şirketin feshine karar verebilir.

2. Tasfiye

Sona erme durumunun tescili ile tasfiye süreci başlar. Tasfiye memurları atanır ve anonim şirketlerdeki tasfiye hükümleri uygulanır. Ticaret siciline bildirilerek ilan edilir.